

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 17. janvārī ¹¹

Lieta C-583/11 P

**Inuit Tapiriit Kanatami u.c.
pret
Eiropas Parlamentu
un**

Eiropas Savienības Padomi

Apelācija — Regula (EK) Nr. 1007/2009 — Tirdzniecība ar izstrādājumiem no roņiem — Aizliegums laist tirgū Eiropas Savienībā — Izņēmums inuītu kopienu interesēs — Fizisku un juridisku personu tiesības celt prasību atbilstoši LESD 263. panta ceturtajai daļai — “Reglamentējoša akta” jēdziens un nošķiršana no “lēģislatīva akta” — Tiešas un individuālas ietekmes neesamība

I – Ievads

1. Individuāla rīcībā esošie tiesību aizsardzības līdzekļi pret vispārpiemērojamiem Savienības tiesību aktiem jau sen ir viens no strīdīgākajiem Eiropas tiesību jautājumiem. Sākot no sprieduma lietā *Plaumann*², Tiesa pastāvīgajā judikatūrā vispirms attiecībā uz EEK līguma vai attiecīgi EK līguma 173. pantu un vēlāk attiecībā uz EKL 230. pantu piemēro salīdzinoši šauru fizisku un juridisku personu tiesību celt tiešu prasību interpretāciju. Lai gan bija viena otra kritiska piezīme, Tiesa šo judikatūru piemēroja līdz pat nesenam laikam un to it īpaši apstiprināja abos spriedumos lietā *Unión de Pequeños Agricultores*³ un lietā *Jégo-Quéré*⁴.

2. Īpaši arī kā reakcija uz šo judikatūru Lisabonas līgumā tika pieņemts jauns tiesiskais regulējums par indivīdu tiesībām celt prasību, kas stājās spēkā 2009. gada 1. decembrī. Kopš šā brīža ar LESD 263. panta ceturto daļu fiziskām vai juridiskām personām ir atļauts celt arī prasību par “reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem”.

3. Līdz pat šodienai tomēr ir nopietni strīdi par to, cik lielā mērā ar šo jauno tiesisko regulējumu tika paplašinātas indivīda tiesības celt prasību. Šajā apelācijas tiesvedībā Tiesa ir aicināta izlemt tieši šo strīdīgo jautājumu un izteikt savus apsvērumus it īpaši par jēdziena “reglamentējošs akts” interpretāciju⁵. Šajā ziņā galvenokārt jāprecizē, vai reglamentējoša akta kategorijā var iekļaut arī Eiropas Savienības lēģislatīvos aktus.

1 — Oriģinālvaloda – vācu.

2 — 1963. gada 15. jūlija spriedums lietā 25/62 *Plaumann*/Komisija (*Recueil*, 213. lpp.).

3 — 2002. gada 25. jūlija spriedums lietā C-50/00 P *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (*Recueil*, I-6677. lpp.).

4 — 2004. gada 1. aprīļa spriedums lietā C-263/02 P Komisija/*Jégo-Quéré* (*Recueil*, I-3425. lpp.).

5 — Drīzumā Tiesai lietā C-274/12 P *Telefónica*/Komisija būs jāizskata jautājums par īstenošanas pasākumiem, kas arī ir pieminēti LESD 263. panta ceturtajā daļā.

4. Šis tiesvedības pamatā ir Regula (EK) Nr. 1007/2009 par tirdzniecību ar izstrādājumiem no roņiem, kuru 2009. gada 16. septembrī kopīgi pieņēma Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome⁶. Šī regula noteica aizliegumu laist Eiropas iekšējā tirgū no roņiem iegūtus izstrādājumus, pret ko tagad savas prasības Savienības tiesās ceļ *Inuit Tapiriit Kanatami*, kas pārstāv Kanādas inuītu⁷, kā arī daudzu citu ieinteresēto personu, galvenokārt – izstrādājumu no roņiem ražotāju vai tirgotāju, intereses.

5. Pirmajā instancē *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju prasība netika apmierināta. Eiropas Savienības Vispārējā tiesa ar 2011. gada 6. septembra rīkojumu⁸ (turpmāk tekstā arī – “pārsūdzētais rīkojums”) noraidīja prasību atcelt tiesību aktu kā nepieņemamu. Pamatojumam Vispārējā tiesa it īpaši norādīja, ka Regula (EK) Nr. 1007/2009 esot leģislatīvs akts, kuru nevarot uzskatīt par reglamentējošu aktu LESD 263. panta ceturrtās daļas izpratnē. Ar šo apelācijas sūdzību *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji (turpmāk tekstā arī – “apelācijas sūdzības iesniedzēji”), atskaitot vienu no tiem⁹, tagad vērsās pret šo rīkojumu.

II – Savienības tiesību normas par izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū

6. Savienības tiesību normas par izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū ir daļēji atrodamas pamatregulā (Regula Nr. 1007/2009), kuru 2009. gadā pieņēma Parlaments un Padome, daļēji – Komisijas īstenošanas regulā (Regula Nr. 737/2010), kura tika pieņemta 2010. gadā. Šajā tiesvedībā strīdīgs ir tikai jautājums par *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju tiesībām celt prasību par pamatregulu, turpretim īstenošanas regula ir atsevišķas, vēl aizvien izskatāmas prasības priekšmets, kuru attiecīgie lietas dalībnieki ir cēlušī Vispārējā tiesā¹⁰.

A – Pamatregula (Regula Nr. 1007/2009)

7. Regulas Nr. 1007/2009 priekšmets tās 1. pantā ir noteikts šādi:

“Ar šo regulu paredz saskaņotus noteikumus par izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū.”

8. Saskaņā ar Regulas Nr. 1007/2009 3. pantu attiecībā uz izstrādājumiem no roņiem ir piemērojami šādi “Nosacījumi laišanai tirgū”:

“1. Ir atļauts laist tirgū tikai tādus izstrādājumus no roņiem, kuri iegūti medībās, ko tradicionāli veic inuītu vai citas iezemiešu kopienas un kas palīdz tām nodrošināt iztiku. Importētiem izstrādājumiem šos nosacījumus piemēro importēšanas laikā vai vietā.

2. Atkāpjoties no 1. punkta:

- a) izstrādājumu no roņiem imports ir atļauts arī tad, ja imports ir gadījuma rakstura un tajā ietilpst tikai tādas preces, ko ceļotāji vai viņu ģimenes izmanto personīgām vajadzībām. Šādu preču veids un daudzums neliecina par to, ka tās ievad komerciālā nolūkā;

6 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regula (EK) Nr. 1007/2009 par tirdzniecību ar izstrādājumiem no roņiem (OV L 286, 36. lpp.).

7 — Inuīti ir iezemiešu etniskā grupa, kas galvenokārt dzīvo arktiskos un subarktikos reģionos Kanādas centrālajos un ziemeļaustrumu rajonos, Aļaskā, Grenlandē un atsevišķos Krievijas reģionos. Sarunvalodā līdz šim izmantotais eskimosu jēdziens līdztekus inuītiem apzīmē vēl citas arktiskā reģiona etniskās grupas.

8 — Vispārējās tiesas 2011. gada 6. septembra rīkojums lietā T-18/10 *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome (Krājums, II-5599. lpp.).

9 — Efstathios Andreass Agatoss [*Efstathios Andreas Agathos*] bija viens no prasītājiem pirmajā instancē, tomēr nepievienojās šai apelācijas sūdzībai.

10 — Vispārējā tiesā patlaban izskatāmā lieta T-526/10 *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Komisija.

- b) ir arī atļauts laist tirgū tādus izstrādājumus no roņiem, kuri iegūti kā blakusprodukti medībās, ko regulē saskaņā ar valsts tiesību aktiem un veic tikai ar mērķi nodrošināt jūras resursu ilgtspējīgu pārvaldību. Šāda laišana tirgū ir atļauta vienīgi bez nolūka gūt peļņu. Šādu preču veids un daudzums nedrīkst liecināt par to, ka tās laiž tirgū komerciālā nolūkā.

Šā punkta piemērošana nekaitē šīs regulas mērķa sasniegšanai.

3. Komisija saskaņā ar [...] vadības procedūru izdod tehniskus norādījumus, kuros ir indikatīvs saraksts ar tiem kombinētās nomenklatūras kodiem, kas varētu attiekties uz šajā pantā minētajiem izstrādājumiem no roņiem.

4. Neskarot 3. punktu, pieņem šā panta īstenošanas pasākumus. Šos pasākumus, kas ir paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs regulas elementus, to papildinot, pieņem saskaņā ar [...] regulatīvo kontroles procedūru.”

9. Regulas Nr. 1007/2009 2. panta 4) punktā turklāt ir ietverta šāda jēdziena “inuīti” definīcija:

“inuītu dzimtenes, proti, to arktisko un subarktisko reģionu, kur pašlaik vai tradicionāli inuītiem ir pirmiedzīvotāju tiesības un intereses, iezemieši, ko inuīti ir atzinuši par savas tautas locekļiem, un tie ietver inupiātus, jupikus (Aļaska), inuītus, inuvialuītus (Kanāda), kalaalītus (Grenlande) un jupikus (Krievija).”

B – *Īstenošanas regula (Regula Nr. 737/2010)*

10. Pamatojoties uz Regulas Nr. 1007/2009 3. panta 4. punktu, 2010. gada 10. augustā Komisija pieņēma sīki izstrādātus noteikumus par tirdzniecību ar izstrādājumiem no roņiem Regulā (ES) Nr. 737/2010¹¹ (turpmāk tekstā arī – “īstenošanas regula”).

11. Regulas Nr. 737/2010 1. pantā ir paredzēts šādi:

“Šī regula paredz sīki izstrādātus noteikumus par izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1007/2009 3. pantu.”

12. Regulas Nr. 737/2010 3. pantā ir noteikts, kādi nosacījumi jāizpilda, lai laistu tirgū izstrādājumus no roņiem, kas iegūti medībās, kuras veic inuīti vai citas iezemiešu kopienas.

13. Regulas Nr. 737/2010 4. pantā ir noteikts, ar kādiem nosacījumiem drīkst importēt izstrādājumus no roņiem, kurus ceļotāji vai viņu ģimenes paredz izmantot personīgām vajadzībām.

14. Visbeidzot nosacījumi, ar kādiem drīkst laist tirgū jūras resursu pārvaldības rezultātā iegūtus izstrādājumus no roņiem, ir reglamentēti Regulas Nr. 737/2010 5. pantā.

11 — Komisijas 2010. gada 10. augusta Regula (ES) Nr. 737/2010, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1007/2009 par tirdzniecību ar izstrādājumiem no roņiem (OV L 216, 1. lpp.).

III – Tiesvedība Tiesā

15. *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji šo apelācijas sūdzību iesniedza 2011. gada 21. novembrī. To prasījumi ir:

- atcelt Vispārējās tiesas rīkojumu, par kuru ir iesniegta apelācijas sūdzība, un atzīt prasību atcelt tiesību aktu par pieņemamu, ja Tiesa atzītu, ka ir visas sastāvdaļas, kas ir nepieciešamas, lai varētu izlemt par prasības atcelt strīdīgās regulu pieņemamību;
- pakārtoti atcelt rīkojumu, par kuru ir iesniegta apelācijas sūdzība, un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai atkārtotai izskatīšanai;
- piespriest Eiropas Parlamentam un Eiropas Savienības Padomei atlīdzināt apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesāšanās izdevumus, kā arī
- noteikt, ka Eiropas Komisija un Nīderlandes Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

16. Parlamenta prasījumi Tiesai ir šādi:

- apelācijas sūdzību noraidīt un
- piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

17. Padomes prasījumi Tiesai ir šādi:

- apelācijas sūdzību noraidīt un
- piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem solidāri atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

18. Arī Komisija, kura jau pirmajā instancē iestājās lietā Parlamenta un Padomes prasījumu atbalstam, lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

19. Turpretim Nīderlandes Karaliste, kura pirmajā instancē arī bija iestājusies lietā Parlamenta un Padomes prasījumu atbalstam, nepiedalījās tiesvedībā Tiesā.

20. Tiesa saņēma rakstveida apsvērumus par apelācijas sūdzību un 2012. gada 20. novembra tiesas sēdē uzklausa lietas dalībnieku mutvārdu apsvērumus.

IV – Juridiskais vērtējums

21. Fizisku un juridisku personu tiesību celt prasību, kas izriet no LESD 263. panta ceturtais daļas, interpretācijai un piemērošanai ir milzīga nozīme efektīvas tiesību aizsardzības tiesā īstenošanā. Tomēr šīs tiesības arī būtiski ietekmē kompetences un funkciju sadalījumu starp Savienības tiesām un valsts tiesām. Vispārinot šīm tiesībām ir būtiska nozīme visā kopējā tiesību aizsardzības sistēmā, kāda ir noteikta Eiropas Līgumos.

22. Visi šīs apelācijas tiesvedības dalībnieki ir vienprātīgi, ka ar LESD 263. panta ceturto daļu tika paplašinātas fizisku un juridisku personu tiesības celt prasību. Tomēr starp tiem nav vienprātības jautājumā par to, kādā apmērā tas ir noticis. Līdz ar to lietas dalībniekiem ir ļoti atšķirīgi viedokļi, kā ir pareizi interpretējama LESD 263. panta ceturtais daļa.

23. Kamēr trīs no tiesvedībā iesaistītām Savienības iestādēm – Parlaments, Padome un Komisija – vienprātīgi un minot gandrīz vienus un tos pašus argumentus, aizstāv pārsūdzēto Vispārējās tiesas rīkojumu, apelācijas sūdzības iesniedzēji pārstāv diametrāli pretēju viedokli. Tie uzskata, ka Vispārējā tiesa LESD 263. panta ceturto daļu esot interpretējusi pārāk šauri un līdz ar to esot ignorējusi efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasības.

24. Pret Vispārējās tiesas rīkojumu apelācijas sūdzības iesniedzēji konkrēti vēršas, izvirzot trīs apelācijas pamatus, no kuriem pirmais ir veltīts LESD 263. panta ceturtais daļas noteikumam (šajā ziņā skat. turpinājumā A daļu), turpretim otrais skar pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību (šajā ziņā skat. turpinājumā B daļu) un trešais aplūko jautājumu, vai Vispārējā tiesa ir pareizi sapratusi prasītājas pirmajā instancē izklāstītos argumentus (šajā ziņā skat. turpinājumā C daļu).

A – Pirmais apelācijas pamats

25. Pirmais apelācijas pamats atrodas šīs tiesvedības uzmanības centrā. Tā ietvaros lietas dalībnieki strīdas par LESD 263. panta ceturtais daļas pareizu interpretāciju un piemērošanu, kura savā tagad spēkā esošā redakcijā balstās uz Lisabonas līgumu un ir formulēta šādi:

“Jebkura fiziska vai juridiska persona ar pirmajā un otrajā daļā minētajiem nosacījumiem var celt prasību par tiesību aktu, kas adresēts šai personai, vai kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem.”

1) Frāze “reglamentējošs akts” (pirmā apelācijas pamata pirmā daļa)

26. Ar pirmā apelācijas pamata pirmo daļu, kas ir vērsta pret pārsūdzētā rīkojuma 38.–56. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir neprecīzi interpretējusi un piemērojusi frāzi “reglamentējošs akts”, kas ir ietverta LESD 263. panta ceturtais daļas trešajā variantā.

27. *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju klupšanas akmens ir apstākļi, ka Vispārējā tiesa savā rīkojumā *leģislatīvus aktus* LESD 289. panta 3. punkta¹² izpratnē, pie kuriem pieder arī apstrīdētā Regula Nr. 1007/2009, neuzskata par *reglamentējošiem aktiem*. Apelācijas sūdzības iesniedzēju kritizētais viedoklis tiek precizēts pārsūdzētā sprieduma 56. punktā, kurā Vispārējā tiesa norāda.

“ka ar jēdzienu “reglamentējošs akts” LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē ir jāsaprot jebkurš vispārpiemērojams akts, izņemot leģislatīvus aktus. Tādējādi leģislatīvs akts var būt fiziskas vai juridiskas personas celtas prasības par tiesību akta atcelšanu priekšmets tikai tad, ja tas šo personu skar tieši un individuāli”.

Apelācijas sūdzības iesniedzēji tajā saskata indivīda iespēju celt prasību piemērošanas pārmērīgu ierobežošanu. Leģislatīvu aktu un neleģislatīvu aktu nošķiršana tiem šķiet pārspilēta formalitāte. Turpretim tiesvedībā iesaistītās Savienības iestādes – Parlaments, Padome un Komisija – uzskata Vispārējās tiesas rasto risinājumu par pamatotu un to noteikti aizstāv.

12 — LESD 289. panta 3. punktā leģislatīvi akti ir definēti kā “tiesību akti, kas pieņemti saskaņā ar likumdošanas procedūru”.

28. Arī specializētajā juridiskajā literatūrā LESD 263. panta ceturtais daļas jaunā trešā varianta interpretācija tiek vērtēta ārkārtīgi pretrunīgi. Manuprāt, šajā ziņā to, kas atbalsta, un to, kas noraida leģislatīvu aktu iekļaušanu reglamentējošu aktu kategorijā, skaits ir aptuveni vienāds¹³.

29. Kā es turpinājumā paskaidrošu, Vispārējās tiesas sniegtā frāzes “reglamentējošs akts” interpretācija ir pareiza (šajā ziņā skat. tūlīt sekojošo a) daļu), turpretim apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītie pretargumenti nepārlicina (šajā ziņā skat. turpinājumā b) daļu).

a) Par Vispārējās tiesas sniegto frāzes “reglamentējošs akts” interpretāciju

30. Līgumos nekur nav definēta frāze “reglamentējošs akts”. Droši vien tiem vienmēr jābūt vispārpiemērojamiem Savienības tiesību aktiem, kā to pamatoti uzsvēr Vispārējā tiesa¹⁴. Tomēr tas obligāti nenozīmē, ka *visi* vispārpiemērojami Savienības tiesību akti vienlaicīgi ir reglamentējoši akti.

31. It īpaši būtu pārsteidzīgi uzskatīt, ka visas regulas vienlaicīgi ir reglamentējoši akti neatkarīgi no tā, vai tas ir vai nav leģislatīvs akts. Proti, nevar gan noliegt, ka dažās Līgumu valodu versijās ir zināma līdzība starp “regulas” jēdzienu LESD 288. panta otrās daļas izpratnē un frāzi “reglamentējošs akts”, kāda tā ir lietota LESD 263. panta ceturtajā daļā¹⁵. Tomēr, vienādojot frāzes “regula” un “reglamentējošs akts”, pamatojoties uz vairāku LESD līguma valodu versiju selektīvu izvēli, tiktu ignorēts, ka Eiropas Līgumi tagad ir vienlīdz autentiski 23 dažādās valodu versijās (LES 55. panta 1. punkts un LESD 358. pants). Daudzās Savienības oficiālajās valodās starp jēdzieniem “regula” un “reglamentējošs akts” nevar būt nekādas etimoloģiskas radniecības¹⁶.

32. Ņemot vērā iepriekš minēto, jāuzskata, ka frāze “reglamentējošs akts” ir Savienības tiesību jēdziens *sui generis*, kuru interpretējot jāņem vērā tiklab attiecīgā Līguma noteikuma mērķis, kā arī kopsakars, kurā tas ir ietverts¹⁷, un tā rašanās vēsture. Līdz šim it īpaši rašanās vēsturei gan nav bijusi nozīme primāro tiesību interpretācijā, jo lielākoties nebija pieejama informācija par dibināšanas līgumu “*travaux préparatoires*” [sagatavošanas darbiem]. Tomēr prakse izmantot konventus, lai sagatavotu Līgumu grozījumus, līdzīgi kā prakse publicēt starpvaldību konferenču pilnvaras, pašos pamatos ir

13 — Attiecībā uz viedokļiem skat. starp daudziem citiem Dougan, M., “The Treaty of Lisbon 2007: Winning minds, not hearts”, *Common Market Law Review* 45 (2008), 617.–703. lpp. (677. un nākamās lpp.); Lenaerts, K., “Le traité de Lisbonne et la protection juridictionnelle des particuliers en droit de l’Union”, *Cahiers de droit européen*, 2009, 711.–745. lpp. (725. un nākamās lpp.); Görlitz, N. un Kubicki, P., “Rechtsakte ‘mit schwierigerem Charakter’”, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2011, 248.–254. lpp. (250. un 251. lpp.); Herrmann, C., “Individualrechtsschutz gegen Rechtsakte der EU ‘mit Verordnungscharakter’ nach dem Vertrag von Lissabon”, *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*, 2011, 1352.–1357. lpp. (1354. un nākamās lpp.); Mazák, J., “Locus standi v konaní o neplatnost: Od Plaumannovo testu k regulačným aktom”, *Právník* 150 (2011), 219.–231. lpp. (223. lpp.); Schwarze, J., “Rechtsschutz Privater gegen Rechtsakte mit Verordnungscharakter gemäß Art. 263 Abs. 4 Var. 3 AEUV”, izdevumā: Müller-Graff, P.-C., Schmahl, S. un Skouris, V. (red.), *Europäisches Recht zwischen Bewahrung und Wandel – Festschrift für Dieter H. Scheuing*, Badenbādene, 2011, 190.–207. lpp. (199. un nākamās lpp.); Everling, U., “Klagerecht Privater gegen Rechtsakte der EU mit allgemeiner Geltung”, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 2012, 376.–380. lpp. (378. un nākamās lpp.); Wathelet, M. un Wildemeersch, J., “Recours en annulation: une première interprétation restrictive du droit d’action élargi des particuliers?”, *Journal de droit européen*, 2012, 75.–79. lpp. (79. lpp.).

14 — Pārsūdzētā rīkojuma 56. punkts; papildus skat. attiecīgā rīkojuma 42., 43. un 45. punktu.

15 — Tā tas it īpaši ir LESD 263. panta ceturtais daļas vācu (“Verordnung” un “Rechtsakt mit Verordnungscharakter”), angļu (“regulation” un “regulatory act”), franču (“règlement” un “acte réglementaire”), grieķu (“κανονισμός” un “κανονιστική πράξη”), iru (“rialachán” un “gníomh rialúcháin”), itāļu (“regolamento” un “atto regolamentare”), latviešu (“regula” un “reglamentējošs akts”), lietuviešu (“reglamentas” un “reglamentuojančio pobūdžio teisės akts”), maltiešu (“regolament” un “att regolatorju”), portugāļu (“regulamento” un “ato regulamentar” vai attiecīgi atbilstoši vecajai rakstībai “acto regulamentar”), spāņu (“reglamento” un “acto reglamentario”) un ungāru valodas (“rendelet” un “rendeleti jellegű jogi aktus”) versijās.

16 — Tā tas, piemēram, ir saistībā ar frāzēm, kuras LESD 263. panta ceturtais daļas bulgāru (“регламент” un “подзаконов акт”), dāņu (“forordning” un “regelfastsættende retsakt”), igauņu (“määrus” un “üldkohaldatav akt”), somu (“asetus” un “sääntelytoimi”), holandiešu (“verordening” un “regelgevingshandeling”), poļu (“rozporządzenie” un “akt regulacyjny”), rumāņu (“regulament” un “act normativ”), slovāku (“nariadenie” un “regulačný akt”), slovēņu (“uredba” un “predpis”), zviedru (“förordning” un “regleringsakt”) un čehu valodas (“nařízení” un “akt s obecnou působností”) versijās tiek attiecīgi izmantotas “regulas” un “reglamentējoša akta” apzīmēšana.

17 — Pastāvīgā judikatūra, skat. starp daudziem citiem 1982. gada 6. oktobra spriedumu lietā 283/81 *CILFIT* u.c. (*Recueil*, 3415. lpp., 18.–20. punkts).

izmainījusi šo jomu. Palielinātā pārskatāmība pirms Līgumu grozījumu pieņemšanas paver jaunas iespējas Līgumu interpretācijā, kurām kā papildu interpretācijas līdzekļiem nebūtu jāpaliek neizmantotām, ja, kā šajā gadījumā, noteikuma nozīme, ņemot vērā tā tekstu, kontekstu un izvirzītos mērķus, ir neskaidra¹⁸.

33. LESD 263. panta ceturtais daļas kā agrākās EKL 230. panta ceturtais daļas pārstrādātās versijas mērķis neapšaubāmi bija stiprināt privātpersonu individuālo tiesību aizsardzību, paplašinot fizisku un juridisku personu iespējas celt prasību par vispārpiemērojamiem Savienības tiesību aktiem¹⁹. Pats par sevi šis mērķis pamato frāzes “reglamentējošs akts” plašu interpretāciju²⁰.

34. Katrā ziņā jāņem vērā, ka Lisabonas līguma autori mērķi stiprināt privātpersonu individuālo tiesību aizsardzību ir īstenojuši, ne tikai paplašinot fizisku un juridisku personu iespējas celt tiešu prasību saskaņā ar LESD 263. panta ceturtais daļas trešo variantu, bet gan to nolūks līdztekus ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, bija stiprināt privātpersonu individuālo tiesību aizsardzību valsts tiesās.

35. No LESD 263. panta ceturtais daļas un LES 19. panta 1. punkta otrās daļas līdzaspastāvēšanas var secināt, ka indivīda rīcībā esošajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem pret vispārpiemērojamiem Savienības tiesību aktiem nav obligāti visos gadījumos jāizpaužas kā iespējai celt tiešu prasību Savienības tiesās.

36. Tas, ka it īpaši prasības atcelt tiesību aktu pieņemamības nosacījumi atšķiras atkarībā no tā, vai šādas prasības priekšmets ir *legislatīvs akts* vai *reglamentējošs akts*, turklāt izriet no mijiedarbības starp dažādām LESD 263. panta daļām. Kamēr pirmajā daļā ir runa par “legislatīviem aktiem”, šajā lietā interesējošajā ceturtajā daļā ir atsauce uz “reglamentējošiem aktiem”. Šis atšķirības vārdu izvēlē nevar uzskatīt par nejaušām. Tās drīzāk atspoguļo to, ka dažādu prasītāju kategoriju rīcībā saskaņā ar LESD 263. pantu vienmēr ir atšķirīgi plašas iespējas celt tiešu prasību.

37. Kamēr LESD 263. panta otrajā daļā minētās privileģētās personas, kas ir tiesīgas celt prasību, un LESD 263. panta trešajā daļā minētās daļēji privileģētās personas, kas ir tiesīgas celt prasību, drīkst celt prasību par visiem pirmajā daļā minēto Savienības tiesību aktu veidiem, arī par legislatīviem aktiem, LESD 263. panta ceturtajā daļā minētām fiziskām un juridiskām personām vienmēr ir tiesības celt tiešu prasību tiesā tikai par noteiktiem Savienības tiesību aktu veidiem. LESD 263. panta ceturtais daļas trešais variants tām dod atvieglotu iespēju celt prasību tikai par regulamentējošiem aktiem, bet nevis par legislatīviem aktiem. Kā pamatoti uzsver Vispārējā tiesa, pret legislatīviem aktiem indivīdi arī turpmāk var vērsties tikai izņēmuma kārtā LESD 263. panta ceturtais daļas otrā varianta ietvaros, proti, ciktāl tie attiecīgo prasītāju skar tieši un individuāli²¹.

38. To, ka indivīdiem nav atvieglotu iespēju celt tiešu prasību par legislatīviem aktiem, var izskaidrot ar īpaši augsto parlamentārā likumdošanas procesa demokrātisko leģitimitāti. Tādējādi no tiesiskās aizsardzības viedokļa legislatīvu aktu un nelegislatīvu aktu nošķiršanu nevar noraidīt kā vienkāršu formalitāti, tā drīzāk ir balstīta uz kvalitatīvām atšķirībām. Daudzu valstu tiesību sistēmās indivīdiem nav iespējas celt tiešu prasību par parlamentāriem likumiem vai arī šīs iespējas ir stipri ierobežotas.

18 — Tādā pašā nozīmē Tiesa 2012. gada 27. novembra spriedumā C-370/12 *Pringle* (135. punkts) pamatojas uz *travaux préparatoires*, uz kuriem balstās Māstrihtas līgums

19 — Līdzīgi Vispārējā tiesa arī 2011. gada 25. oktobra spriedumā lietā T-262/10 *Microban International* u.c./Komisija (Krājums, II-7697. lpp., 32. punkts).

20 — Jautājums, ciktāl īpaši Savienības pamattiesības uz tiesību efektīvu aizsardzību *prasa* frāzes “reglamentējošs akts” plašu interpretāciju, ir otrā apelācijas pamata otrās daļas priekšmets un būs tuvāk jāizskata attiecīgajā kontekstā (skat. turpinājumā šo secinājumu 105.–124. punktu).

21 — Pārsūdzētā rīkojuma 56. punkta otrais teikums.

39. Tas, ka arī Eiropas Līgumu sistēmā indivīdu rīcībā turpmāk nav jābūt atvieglotām iespējām celt prasību par leģislatīviem aktiem, gūst apstiprinājumu, ja apsvērumos iekļauj LESD 263. panta ceturtais daļas rašanās vēsturi. Sākotnēji šim noteikumam kā III-365. panta 4. punktam bija jāiekļaujas Līgumā par Konstitūciju Eiropai²² (turpmāk tekstā – “Konstitucionālais līgums”), un tas izriet no Eiropas Konventa darbības.

40. Saskaņā ar Konstitucionālā līguma I-33. līdz I-37. pantu tā pamatā bija leģislatīvu aktu un neleģislatīvu aktu skaidra nošķiršana un to hierarhija, turklāt “Eiroregula” kā “vispārēji piemērojams neleģislatīvs akts” bija kvalificējama tikai pēdējā minētajā kategorijā (Konstitucionālā līguma I-33. panta 1. punkta ceturtais daļas pirmais teikums). Tātad, ja Konstitucionālā līguma III-365. panta 4. punktā bija runa par fizisku vai juridisku personu iespēju celt prasību par “reglamentējošu aktu”, tas skaidri attiecās tikai uz neleģislatīvu aktu. To apstiprina arī Eiropas Konventa materiāli attiecībā uz Līguma par Konstitūciju Eiropai projekta III-270. panta 4. punktu²³, tātad noteikumu, kurš vēlāk tika iekļauts Konstitucionālajā līgumā kā III-365. panta 4. punkts. No šiem materiāliem izriet, ka formulējums “vispārēji piemērojams tiesību akts” Konventā gan tika apspriests, tomēr galu galā noraidīts un visbeidzot aizstāts ar šaurākas nozīmes frāzi “reglamentējošs akts”, kurai bija jāatspoguļo atšķirība starp leģislatīviem un neleģislatīviem aktiem²⁴.

41. Tas, ka gandrīz visās valodu versijās²⁵ Lisabonas līgumā ir burtiski pārņemts Konstitucionālā līguma III-365. panta 4. punkta saturs, ļauj secināt, ka arī tagadējā LESD 263. panta ceturtajā daļā, runājot par reglamentējošiem aktiem, nav domāti leģislatīvi akti. Īpaši skaidri to atspoguļo daudzās LESD valodu versijas, kurās “reglamentējoša akta” apzīmējumam tiek izmantoti jēdzieni, kas mazāk atgādina tiesību normu pieņemšanu, ko veic likumdošanas vara, bet vairāk atgādina tiesību normu pieņemšanu, ko īsteno izpildvara²⁶.

42. Protams, ar Lisabonas līgumu netiek sistematizēti un hierarhizēti Savienības tiesību akti, kā tas ir izdarīts Konstitucionālajā līgumā. LES un LESD sistēmā arī leģislatīvi akti var būt regulas LESD 288. panta otrās daļas izpratnē. Leģislatīvu aktu un neleģislatīvu aktu nošķiršanai mūsdienās parasti ir procesuāla nozīme, kā, piemēram, LESD 290. panta 1. punktā un LESD 297. pantā.

43. Ņemot vērā šīs atšķirības starp Konstitucionālo līgumu un pašlaik spēkā esošiem Līgumiem, frāzei “reglamentējošs akts” LESD 263. panta ceturtajā daļā, atbilstoši apelācijas sūdzības iesniedzēju ierosinājumam teorētiski būtu iespējams piešķirt citu nozīmi un interpretēt to plašāk, nekā to bija paredzējis Eiropas Konvents un Konstitucionālā līguma autori, uzskatot, ka pat leģislatīvi akti varētu tikt pieskaitīti pie reglamentējošiem aktiem.

22 — Parakstīts Romā 2004. gada 29. oktobrī (OV C 310, 1. lpp.).

23 — Eiropas Konvents pieņēmis 2003. gada 13. jūnijā un 10. jūlijā, Eiropadomes priekšsēdētājam iesniegts Romā 2003. gada 18. jūlijā.

24 — Eiropas Konventa sekretariāts, darba grupas par Tiesas darbību 2003. gada 25. marta nobeiguma ziņojums (dokuments CONV 636/03, 22. punkts) un prezidija 2003. gada 12. maija pavadvēstule (dokuments CONV 734/03, 20. lpp.).

25 — Šķiet, ka atšķirības eksistē tikai piecās valodu versijās, kurās attiecībā uz frāzi “reglamentējošs akts” LESD 263. panta ceturtajā daļā (“üldkohaldatav akt” igauņu, “reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas” lietuviešu, “regulačný akt” slovāku, “predpis” slovēņu un “akt s obecnou působností” čehu valodas versijās) ir izmantots citāds formulējums nekā Konstitucionālā līguma III-365. panta 4. punktā (“oiguse üldakt” igauņu, “teisės aktas” lietuviešu, “podzákonný právní akt” slovāku, “izvršilni akt” slovēņu un “podzákonny právní akt” čehu valodas versijās).

26 — Konkrēti tas attiecas uz LESD 263. panta ceturtais daļas bulgāru (“подзаконов акт”), vācu (“Rechtsakt mit Verordnungscharakter”), angļu (“regulatory act”), franču (“acte réglementaire”), grieķu (“κανονιστική πράξη”), īru (“gníomh rialúcháin”), itāļu (“atto regolamentare”), portugāļu (“ato regulamentar” vai attiecīgi atbilstoši vecajai rakstībai “acto regulamentar”), slovāku (“regulačný akt”), spāņu (“acto reglamentario”) un ungāru valodas (“rendeleti jellegű jogi aktus”) versijām, vēl laikam gan arī uz latviešu (“reglamentējošs akts”) un lietuviešu valodas (“reglamentuojančio pobūdžio teisės aktas”) versijām. Turpretim ne tik viennozīmīgas, šķiet, ir, piemēram, dāņu (“regelfastsættende retsakt”), igauņu (“üldkohaldatav akt”), somu (“säätelytoimi”), maltiešu (“att regolatorju”), holandiešu (“regelgevingshandeling”), poļu (“akt regulacyjny”), rumāņu (“act normativ”), zviedru (“regleringsakt”), slovēņu (“predpis”) un čehu (“akt s obecnou působností”) valodas versijas.

44. Tomēr šāda frāzes “reglamentējošs akts” plaša interpretācija gandrīz nemaz nav saderīga ar 2007. gada Starpvaldību konferences pilnvarām, kura risināja sarunas par Lisabonas līgumu. Šis Starpvaldību konferences uzdevums bija atteikties no Konstitucionālā līguma pamatā esošās konstitūcijas koncepcijas²⁷, tomēr citādi neapšaubīt to, kas sasniegts, parakstot Konstitucionālo līgumu²⁸. Tātad Starpvaldību konferences “galaproduktam” bija pēc būtības maksimāli jāatbilst neveiksmīgajam Konstitucionālajam līgumam un tikai dažos simboliskos jautājumos jāatpaliek no tā²⁹.

45. Šis tiesvedības mērķiem it īpaši jāuzsver, ka saskaņā ar 2007. gada Starpvaldību konferences pilnvarām bija “jāsaglabā leģislatīvu aktu un neleģislatīvu aktu *nošķiršana un no tās izrietošās sekas*”³⁰. [Neoficiāls tulkojums]

46. Šādos apstākļos ir lielākā mērā neticami un turklāt nav nevienas konkrētas norādes, ka Starpvaldību konference īpaši ar LESD 263. panta ceturto daļu ir gribējusi pārsniegt Konstitucionālajā līgumā paredzēto. Turklāt būtu bijis sagaidāms, ka Lisabonas līguma autori LESD 263. panta ceturtais daļas tekstā visās valodu versijās būtu padarījuši redzamu varbūtēju indivīda iespēju celt prasību paplašināšanu salīdzinājumā ar Konstitucionālā līguma III-365. panta 4. punktu³¹, piemēram, izmantojot Eiropas Konventā apspriesto, tomēr galu galā noraidīto frāzi “vispārēji piemērojams tiesību akts”³². Tā tas ir vēl jo vairāk tādēļ, ka pēdējais minētais formulējums citviet LESD visādā ziņā tiek izmantots (skat. LESD 277. pantu, 288. panta otrās daļas pirmo teikumu un 290. panta 1. punktu).

47. Tātad, ņemot vērā visu iepriekš minēto, Vispārējā tiesa frāzi “reglamentējošs akts” pilnīgi pamatoti ir interpretējusi tādējādi, ka regulamentējoši akti ir visi vispārpiemērojamie Savienības tiesību akti, izņemot leģislatīvus aktus.

b) Par apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem pretargumentiem

48. Pretēji tam, kā uzskata apelācijas sūdzības iesniedzēji, LESD 263. panta ceturtais daļas trešā varianta interpretācija un piemērošana, ko šajā lietā praktizē Vispārējā tiesa, nekādā gadījumā nerada situāciju, ka fizisku un juridisku personu tiesības celt prasību par regulamentējošu aktu zaudē savu jēgu un tādējādi jauninājumam, kas ieviests ar Lisabonas līgumu, tiek atņemta *raison d'être*. Gluži pretēji, apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentiem ir raksturīgas milzīgas nepilnības, kuru pamatā ir, pirmkārt, pārsūdzētā rīkojuma kļūdaina interpretācija, un, otrkārt, principiāla Līgumos noteikto tiesību aktu un procedūru neizpratne.

– Visas regulas, direktīvas un lēmumi nav leģislatīvi akti

49. Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka saskaņā ar tās atbalstīto LESD 263. panta ceturtais daļas interpretāciju regulamentējoša akta jēdziens attiektos tikai uz ieteikumiem un atzinumiem LESD 288. panta piektās daļas izpratnē, kas tāpat nav apstrīdami, jo visas regulas, direktīvas un lēmumi, ko pieņem Parlaments un Padome, esot leģislatīvi akti.

27 — Šajā ziņā skat. 2007. gada Starpvaldību konferences pilnvaras, kas ir balstītas uz Eiropas Padomes 2007. gada 21. un 22. jūnija norādēm un kuru teksts ir publicēts Padomes 2007. gada 26. jūnija dokumentā Nr. 11218/07. Šo pilnvaru 1. punktā ir noteikts šādi: “Atteikties no konstitūcijas koncepcijas.” [Neoficiāls tulkojums]

28 — Šajā ziņā vēlreiz skat. 2007. gada Starpvaldību konferences pilnvaras, kurās tiek uzsvērts, ka 2004. gada Starpvaldību konferencē (par Konstitucionālo līgumu) panāktie jauninājumi ir jāiekļauj esošajos Līgumos (pilnvaru 1. un 4. punkts). Ievadrindkopā pirms pilnvaru 1. punkta vēl arī ir uzsvērts, ka šis pilnvaras ir “Starpvaldību konferences darba ekskluzīvs pamats un ietvars”. [Neoficiāls tulkojums]

29 — 2007. gada Starpvaldību konferences pilnvaru 3. punkts.

30 — 2007. gada Starpvaldību konferences pilnvaru 19. punkta v) apakšpunkts (izcēlumi tikai šeit).

31 — No tām nedaudzajām valodu versijām, kurās atšķiras Konstitucionālā līguma III-365. panta 4. punkts un LESD 263. panta ceturtais daļa (skat. iepriekš 24. zemsvītras piezīmi), nevar izdarīt secinājumu par tendenci paplašināt fizisku un juridisku personu tiesības celt prasību, jo attiecīgajās valodu versijās attiecībā uz frāzi “reglamentējošs akts” LESD 263. panta ceturtajā daļā ir izmantoti jēdzieni, kas daļēji ir plašāki, bet daļēji ir šaurāki par Konstitucionālajā līgumā izmantoto jēdzienu.

32 — Šajā ziņā vēlreiz skat. iepriekš 24. zemsvītras piezīmē minētos Eiropas Konventa dokumentus.

50. Šis arguments ir maldīgs. Pats par sevi saprotams, ka ne tikai ieteikumus un atzinumus, bet arī citus Savienības tiesību aktus var kvalificēt kā reglamentējošus aktus, it īpaši daudzās regulas LESD 288. panta otrās daļas izpratnē un daudzos lēmumus LESD 288. panta ceturtās daļas izpratnē. Kā Padome un Komisija pamatoti ir norādījušas, praksē tā ir pat lielākajā daļā gadījumu.

51. Regulas un lēmumi līdztekus direktīvām gan pieder pie tiem tiesību aktu veidiem, kurus var pieņemt likumdošanas procedūrā (LESD 289. panta 1. un 2. punkts). Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēji neievēro, ka nebūt ne visas Savienības regulas, direktīvas un lēmumi tiek pieņemti šādā likumdošanas procedūrā. Arī nelegislatīviem aktiem var būt regulas, direktīvas vai lēmuma forma (LESD 297. panta 2. punkts).

52. It īpaši regulas daudzos gadījumos Padome vai Komisija pieņem vai nu kā leģislatīvu aktu īstenošanas regulas, vai kā regulas *sui generis* procedūrā³³. Kas attiecas uz lēmumiem, tos pat parasti pieņem no likumdošanas procedūras atšķirīgā procedūrā lielākoties Padome vai Komisija, un tos, iespējams, arī var uzskatīt par reglamentējošiem aktiem, it īpaši tad, ja tajos nav norādīti konkrēti adresāti (LESD 288. panta ceturtās daļas otrais teikums *e contrario*).

– Visi nelegislatīvie akti nav deleģēti akti

53. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji argumentē, ka, ja Lisabonas līguma autoru prasība būtu bijusi LESD 263. panta ceturtajā daļā nošķirt leģislatīvus aktus un nelegislatīvus aktus, tad tie būtu runājuši nevis par “reglamentējošiem aktiem”, bet gan par “deleģētiem aktiem” LESD 290. panta izpratnē. Frāzes “reglamentējošs akts” izmantošana liecinot par to, ka esot domāts kaut kas cits, nevis nelegislatīvi akti.

54. Arī šis arguments nav pārlicinošs. Apelācijas sūdzības iesniedzēji neņem vērā, ka visiem nelegislatīviem aktiem nav obligāti jābūt deleģētiem aktiem LESD 290. panta izpratnē. Nelegislatīvi akti var būt arī īstenošanas akti LESD 291. panta izpratnē vai tos var pieņemt *sui generis* procedūrā³⁴.

– Arī īstenošanas akti var būt reglamentējoši akti

55. Treškārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji izvirza argumentu, ka īstenošanas aktu kategoriju LESD 291. panta izpratnē nevarot kvalificēt atbilstoši Vispārējās tiesas veiktajai leģislatīvu aktu un nelegislatīvu aktu nošķiršanai.

56. Arī šis apgalvojums ir maldīgs. Kā jau iepriekš norādīts³⁵, īstenošanas aktus LESD 291. panta izpratnē bez grūtībām var kvalificēt nelegislatīvu aktu kategorijā. Ja šādi īstenošanas akti ir vispārpiemērojami, kā tas parasti ir īstenošanas regulu un bieži – īstenošanas lēmumu gadījumā, tad tie jāuzskata par reglamentējošiem aktiem.

– Par LESD 263. panta ceturtās daļas ietekmi uz tādām lietām kā *Unión de Pequeños Agricultores* un *Jégo-Quéré*

57. Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka tāda tiesību celt prasību interpretācija un piemērošana kā Vispārējās tiesas izmantotā neesot piemērota, lai aizpildītu “tiesiskās aizsardzības vakuumu”, kas tika konstatēts lietās *Unión de Pequeños Agricultores*³⁶ un *Jégo-Quéré*³⁷.

33 — Šāda *sui generis* procedūra ir paredzēta, piemēram, LESD 31. pantā, 43. panta 3. punktā, 45. panta 3. punkta d) apakšpunktā, 66. pantā, 103. pantā, 109. pantā, kā arī 215. panta 1. un 2. punktā.

34 — Šajā ziņā vēlreiz skat. tikko 33. zemsvītras piezīmē minētos piemērus.

35 — Skat. iepriekš šo secinājumu 54. punktu.

36 — Spriedums minēts 3. zemsvītras piezīmē.

37 — Spriedums minēts 4. zemsvītras piezīmē.

58. Arī šis apgalvojums ir nepamatots.

59. Lietā *Jégo-Quéré* prasības atcelt tiesību aktu priekšmets bija Komisijas īstenošanas regula zivsaimniecības jomā. Šāds tiesību akts šodien, kad *ratione temporis* ir piemērojama LESD 263. panta ceturtnā daļa, būtu uzskatāms par reglamentējošu aktu, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem.

60. Turpretim prasības priekšmets lietā *Unión de Pequeños Agricultores* bija tirgu kopīgā organizācija lauksaimniecības politikas jomā. Mūsdienās šāda regula būtu jāpieņem parastā likumdošanas procedūrā (LESD 43. panta 2. punkts) un līdz ar to tā būtu leģislatīvs akts (LESD 289. panta 3. punkts). Tādējādi arī saskaņā ar LESD 263. panta ceturtnā daļu fiziskām un juridiskām personām nebūtu iespējams celt tiešu prasību par šo regulu Savienības tiesās, ja vien attiecīgā regula tieši un galvenokārt individuāli neskartu šīs personas (LESD 263. panta ceturtnās daļas otrais variants). Protams, tas nenozīmē, ka indivīds nevar panākt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pret tirgu kopīgās organizācijas noteikumiem. Gluži pretēji, indivīds var pakārtoti celt iebildumus par tirgu kopīgās organizācijas varbūtēju nelikumību, proti, atkarībā no situācijas vai nu Savienības tiesās ceļot prasību atcelt Komisijas īstenošanas pasākumus, vai valsts tiesās pārsūdzot valsts iestāžu veiktos īstenošanas pasākumus³⁸.

61. Jāpiemin, ka arī šajā lietā Vispārējās tiesas sniegtā LESD 263. panta ceturtnās daļas trešajā variantā ietvertās frāzes “reglamentējošs akts” interpretācija nav atstājusi *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītājus tiesiski neaizsargātus. Gluži pretēji, tiem ir iespējams pakārtoti izvirzīt iebildumus par Regulas Nr. 1007/2009 iespējamo prettiesiskumu, proti, varbūtējās tiesvedības par attiecīgās regulas īstenošanas pasākumiem. Tieši to lielākā daļa no tiem arī ir izdarījusi, ceļot Eiropas Savienības Tiesā prasību par Komisijas īstenošanas Regulu Nr. 737/2010³⁹, kas vēl nav izskatīta.

62. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, pirmā apelācijas pamata pirmā daļa nav pamatota.

2) Jautājums par tiešu un individuālu ietekmi uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem (pirmā apelācijas pamata otrā daļa)

63. Tā kā atbilstoši manis piedāvātajam risinājumam pirmā apelācijas pamata pirmā daļa nav pamatota, tagad ir jāizskata šā apelācijas pamata pakārtoti izvirzītā otrā daļa. Ar šo otro daļu apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini interpretējusi un piemērojusi “tiešas un individuālas ietekmes” pieņemamības nosacījumu.

64. Tiešas un individuālas ietekmes kritērija (LESD 263. panta ceturtnās daļas otrais variants) mērķis ir radīt fiziskām un juridiskām personām efektīvu tiesību aizsardzību pret Savienības tiesību aktiem, kas nav adresēti šīm personām, vienlaicīgi nepaplašinot prasības atcelt tiesību aktu piemērošanas jomu un nepadarot to par sava veida prasību, kas balstīta uz sabiedrības interesēm (*actio popularis*).

65. Vispārējā tiesa šim kritērijam pievērsās pārsūdzētā rīkojuma 68.–93. punktā pēc tam, kad tā secināja, ka *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji nevarēja prasīt atcelt Regulu Nr. 1007/2009, kas ir leģislatīvs akts LESD 289. panta 3. punkta izpratnē, izmantojot reglamentējošiem aktiem piemērojamus atvieglotos nosacījumus (LESD 263. panta ceturtnās daļas trešais variants).

38 — Par šo sīkāk skat. šo secinājumu 116.–123. punktu.

39 — Lieta T-526/10 *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Komisija.

a) Par tiešo ietekmi uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem

66. Vispirms apelācijas sūdzības iesniedzēji vērsas pret Vispārējās tiesas viedokli, ka apstrīdētā regula tieši skar tikai četrus no tiem, konkrēti – *Ta Ma Su Seal Products*, *NuTan Furs*, *GC Rieber Skinn* un *Canadian Seal Marketing Group*⁴⁰. Atbilstoši Vispārējās tiesas veiktajam faktu izvērtējumam tie ir trīs uzņēmumi un viena uzņēmumu apvienība, kuri tostarp Eiropas iekšējā tirgū nodarbojas ar izstrādājumu no roņiem tirdzniecību.

67. Apelācijas sūdzības iesniedzēji iebilst, norādot, ka šādā veidā Vispārējā tiesa esot šauri interpretējusi tiesas ietekmes kritēriju. Viņuprāt, par tādiem, kurus tieši skar apstrīdētā regula, ir jāuzskata arī tie līdzprasiņāji, kuru darbība ir saistīta ar procesiem pirms izstrādājumu no roņiem pārdošanas Eiropas iekšējā tirgū, konkrēti – mednieki un traperi, kā arī viņu interešu apvienības un arī apelācijas sūdzības iesniedzēja Karlīna Āriaka [*Karliin Aariak*], kura nodarbojas ar apģērbu, kas izgatavoti no roņa ādas, izstrādāšanu un pārdošanu.

– Ievada piezīmes

68. Sākumā jāsecina, ka LESD 263. panta ceturtajā daļā ietverta tiesas ietekmes kritēriju nedrīkst interpretēt šaurāk nekā identiski formulēto kritēriju, kas bija ietverts iepriekšējās tiesību normās, proti, EEK līguma vai attiecīgi EK līguma 173. panta ceturtajā daļā un EKL 230. panta ceturtajā daļā⁴¹. Uz to pamatoti ir norādījuši apelācijas sūdzības iesniedzēji. To nav apšaubījušas arī tiesvedībā iesaistītās iestādes.

69. LESD 263. panta ceturtais daļas otrajā un trešajā variantā tiesas ietekmes jēdziens ir viens un tas pats. Līdz ar to turpinājumā minētie apsvērumi ir piemērojami arī tādā gadījumā, ja, pretēji manam ierosinājumam, Tiesa apstrīdēto regulu kvalificētu kā reglamentējošu aktu⁴².

70. Definējot tiešai ietekmei LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē izvirzītās juridiskās prasības, Vispārējā tiesa ir balstījies uz Savienības tiesu jaunākajā judikatūrā bieži izmantotu metodi⁴³. Atbilstoši šai metodei nosacījums, ka Savienības tiesību aktam fiziska vai juridiska persona ir jāskar “tieši”, ir izpildīts tikai tad, ja apstrīdētais akts tieši skar šīs personas tiesisko situāciju un nepieļauj jebkādas izvērtēšanas iespējas šā akta adresātiem, kuri ir atbildīgi par tā ieviešanu, gluži pretēji, šā akta īstenošana ir pilnīgi automātiska un izriet tikai no Savienības tiesiskā regulējuma, nepiemērojot citus īstenošanas noteikumus⁴⁴.

71. Mani māj zināmas šaubas, vai šī metode patiešām ir piemērota, lai galīgi raksturotu tiesas ietekmes kritēriju LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē. Tādēļ, ka, pirmkārt, judikatūrā – pilnīgi pamatoti – regulāri tiek pieļautas indivīdu prasības atcelt Savienības tiesību aktus, kuri attiecīgos prasītājus neietekmē tiesiski, bet gan tikai faktiski, piemēram, ja konkurences ietvaros ar citiem uzņēmējiem šie

40 — Skat. pārsūdzētā rikožuma 85. un 86. punktu, kā arī papildus 79. punktu.

41 — Tādā pašā nozīmē skat. spriedumu lietā *Microban International* u.c./Komisija (minēts 19. zemsvītras piezīmē, 32. punkts).

42 — Skat. par pirmā apelācijas pamata pirmo daļu šo secinājumu 30.–47. punktu.

43 — Pārsūdzētā rikožuma 71. punkts.

44 — 1998. gada 5. maija spriedums lietā C-404/96 P *Glencore Grain*/Komisija (*Recueil*, I-2435. lpp., 41. punkts), 2008. gada 13. marta spriedums lietā C-125/06 P *Komisija/Infront WM* (Krājums, I-1451. lpp., 47. punkts) un 2009. gada 2. jūlija spriedums lietā C-343/07 *Bavaria un Bavaria Italia* (Krājums, I-5491. lpp., 43. punkts).

individīdi ir tieši skarti savā uzņēmēju statusā⁴⁵. Otrkārt, judikatūrā ir zināmi gadījumi, kad, lai gan ir zināma rīcības brīvība tām kompetentām iestādēm, kuras ir atbildīgas par attiecīgā Savienības tiesību akta ieviešanu, tika atzīts, ka persona ir tieši skarta, ja pietiekami droši bija paredzams, ka šī rīcības brīvība konkrētā veidā tiks izmantota⁴⁶.

72. Tomēr attiecīgajām niansēm šajā lietā tiesas ietekmes kritērija formulējumā nav nozīmes. Proti, pat uzskatot, ka LESD 263. panta ceturtās daļas otrā varianta ietvaros ir jāņem vērā ne tikai Savienības tiesību akta ietekme uz personas tiesisko situāciju, bet arī tā faktiskā ietekme uz šo personu, tad tomēr tai jābūt lielākai par netiešu ietekmi. Tas katrā konkrētā gadījumā jānosaka, ņemot vērā attiecīgā Savienības tiesību akta normatīvo saturu.

– Par iepriekšējos posmos pirms tirdzniecības darbojošos personu situāciju

73. Šajā lietā Regulā Nr. 1007/2009, kā izriet no tās 1. panta, ir iekļauti “noteikumi par izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū” Eiropas Savienībā. Turpretim šī regula nekādā veidā nereglamentē roņu medības, no roņiem iegūto produktu ražošanu vai ar to saistītu pētniecisko darbu⁴⁷.

74. Tādēļ rezultātā Vispārējā tiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka apstrīdētā regula tieši neskar visus tos lietas dalībniekus, kuri darbojas šādos iepriekšējos posmos pirms konkrētas izstrādājumu no roņiem tirdzniecības Eiropas Savienībā. Tas attiecas, pirmkārt, uz medniekiem un traperiem un viņu interešu apvienībām, otrkārt, uz visām tām personām un apvienībām, kuras visplašākajā nozīmē ir saistītas ar roņu medībās iegūto materiālu pārstrādi.

75. Tā kā neviens no tiem izstrādājumiem no roņiem pats nelaiž tirgū Eiropas Savienībā, apstrīdētā regula tos skar tikai netieši, nevis tieši. Var jau būt, ka arī šīs personu loks izjūt apstrīdētās regulas kopējo noteikumu ekonomisko ietekmi. Tomēr, kā pamatoti ir uzsvērušas lietā iesaistītās Savienības iestādes, ja par tieši skartām gribētu uzskatīt arī personas, kuras darbojas iepriekšējos posmos pirms pašas tirdzniecības, tiešās ietekmes kritērijs zaudētu savu funkciju un aprīses un potenciālo prasītāju loks būtu paplašināts līdz bezgalībai.

– Par Karlīnas Āriakas situāciju

76. Ne tik skaidra ir apelācijas sūdzības iesniedzējas Karlīnas Āriakas situācija, kura atbilstoši Vispārējās tiesas secinājumiem pati ir inuītu kopienas locekle un nodarbojas ar apģērbu, kas izgatavoti no roņa ādas, izstrādāšanu un pārdošanu. Vispārējā tiesa noliedza, ka attiecīgā regula viņu skar tieši, jo viņa “nekādā ziņā nav apgalvojusi, ka viņa nodarbotos ar kādu citu, attiecīgajā izņēmumā neietilpstošu izstrādājumu laišanu tirgū”⁴⁸.

45 — Pastāvīgajā judikatūrā Savienības tiesas, piemēram, apstiprina konkurentu tiesības celt prasību par Komisijas lēmumiem attiecībā uz valsts atbalsta piešķiršanu (skat. Tiesas 1986. gada 28. janvāra spriedumu lietā 169/84 *Cofaz* u.c./Komisija, *Recueil*, 391. lpp., un 2007. gada 22. novembra spriedumu lietā C-525/04 P Spānija/*Lenzing*, Krājums, I-9947. lpp., kuros tiešā ietekme ir prezumēta kā pašsaprotama) un attiecībā uz atļaujas piešķiršanu uzņēmumu koncentrācijai (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 3. aprīļa spriedumu lietā T-114/02 *BaByliss* /Komisija, *Recueil*, II-1279. lpp., 89. punkts, un 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā T-158/00 *ARD*/Komisija, *Recueil*, II-3825. lpp., 60. punkts).

46 — 1971. gada 23. novembra spriedums lietā 62/70 *Bock*/Komisija (*Recueil*, 897. lpp., 6.–8. punkts), 1985. gada 17. janvāra spriedums lietā 11/82 *Piraiki-Patraiki* u.c./Komisija (*Recueil*, 207. lpp., 8.–10. punkts) un 1998. gada 5. maija spriedums lietā C-386/96 P *Dreyfus*/Komisija (*Recueil*, I-2309. lpp., 44. punkts).

47 — Ar to šī lieta atšķiras no lietas *Microban International* u.c./Komisija (spriedums minēts 19. zemsvītras piezīmē, it īpaši 28. punkts), kurā Savienības tiesību aktos noteiktie ierobežojumi attiecās ne tikai uz piedevas tirdzniecību, bet arī uz tās izmantošanu, ražojot citus izstrādājumus.

48 — Pārsūdzētā rīkojuma 82. punkts.

77. Šajā ziņā jāpiebilst, ka no Vispārējās tiesas veiktā faktu izvērtējuma nekļūst skaidrs, vai K. Āriaka pati laiž Eiropas iekšējā tirgū savus no roņa ādas modelētos un izplatītos apģērbus un vai arī viņa šos izstrādājumus tikai pārdod starpniekiem, kuri tos Eiropas Savienībā pārdod savā vārdā un par saviem līdzekļiem. Pēdējā minētajā gadījumā K. Āriaka, līdzīgi jau iepriekš minētie mednieki un traperi, darbotos tikai vienā no iepriekšējiem posmiem pirms pašas tirdzniecības un tādēļ viņu nevarētu uzskatīt par personu, kuru Regula Nr. 1007/2009 skar tieši.

78. Tā kā šajā ziņā Vispārējā tiesa nav konstatējusi visu nepieciešamo, šajā jautājumā tā rīkojumā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

79. Tomēr pieņemot, kā to, šķiet, dara Vispārējā tiesa, ka K. Āriaka faktiski pati laiž Eiropas iekšējā tirgū izstrādājumus no roņiem⁴⁹, šādā gadījumā diez vai var noliegt, ka apstrīdētā regula viņu skar tieši. Proti, šādā gadījumā K. Āriakas komercdarbībai tieši ir piemērojami ar Regulu Nr. 1007/2009 paredzētie noteikumi par izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū.

80. Pretēji Vispārējās tiesas viedoklim⁵⁰, tas apstāklis, ka apsvērtā inuītu izņēmuma piemērošana K. Āriakai ir jāprecizē, izmantojot Komisijas īstenošanas noteikumus (skat. Regulas Nr. 1007/2009 3. panta 1. punktu saistībā ar 3. un 4. punktu), *neizslēdz* iespēju, ka regula šo apelācijas sūdzības iesniedzēju skar tieši.

81. Tas tāpēc, ka, vai nu tāpat kā Vispārējai tiesai, Komisijas īstenošanas noteikumi ir jāuzskata par tik būtiskiem, ka pirms to pieņemšanas Savienības likumdevēja paredzēto inuītu izņēmumu vispār nevar izmantot. Šādā gadījumā pārejas periodā līdz attiecīgo īstenošanas noteikumu pieņemšanai attiecībā uz visiem izstrādājumiem no roņiem vienādā mērā ir spēkā vispārējs aizliegums laist tos Eiropas iekšējā tirgū, kā tas ir noteikts Regulas Nr. 1007/2009 3. panta 1. punktā. Tas tieši skartu visas personas, kas nodarbojas ar izstrādājumu no roņiem pārdošanu, arī K. Āriaku.

82. Vai arī, atšķirībā no Vispārējās tiesas, Komisijas īstenošanas noteikumi ir jāuzskata par tik nenozīmīgiem, ka Savienības likumdevēja paredzēto inuītu izņēmumu var izmantot jau pirms šādu noteikumu pieņemšanas. Šajā gadījumā ir atļauts laist Eiropas iekšējā tirgū izstrādājumus no roņiem, kuri iegūti medībās, ko tradicionāli veic inuītu vai citas iezemiešu kopienas Regulas Nr. 1007/2009 3. panta 1. punkta izpratnē. Arī šādas interpretācijas gadījumā tiesību norma tieši skartu visas personas, kas nodarbojas ar izstrādājumu no roņiem pārdošanu Eiropas iekšējā tirgū, tostarp K. Āriaku.

83. Kā vienā, tā otrā gadījumā Savienības tiesību norma, kas reglamentē izstrādājumu no roņiem laišanu tirgū, tieši skar personas, kas nodarbojas ar izstrādājumu no roņiem pārdošanu Eiropas iekšējā tirgū⁵¹. Tāda pelēkā zona, kādā Vispārējā tiesa, šķiet, ievieto K. Āriaku, nevar rasties.

84. Tādējādi kopumā Vispārējās tiesas konstatējumi jautājumā par tiešo ietekmi uz apelācijas sūdzības iesniedzēju Karlinu Āriaku ir kļūdaini. Tomēr Vispārējās tiesas kļūdainā tiešās ietekmes kritērija piemērošana pati par sevi vēl nevar būt par pamatu pārsūdzētā rīkojuma atcelšanai. Gluži pretēji, kā vēl viens absolūts šķērslis tiesas procesam ir jāizskata jautājums par individuālo ietekmi uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem⁵².

49 — Tiesas sēdē, atbildot uz manu jautājumu, K. Āriaka paziņoja, ka viņa apģērbus Eiropas iekšējā tirgū pārdodot daļēji pati, daļēji ar starpnieku palīdzību.

50 — Pārsūdzētā rīkojuma 82. punkts saistībā ar 76.–79. punktu (skat. it īpaši attiecīgā rīkojuma 78. punkta pēdējo teikumu).

51 — Tas, vai persona ir tieši skarta, nav atkarīgs no tā, vai viņa no Savienības tiesību akta var atvasināt sev pienākumu, aizliegumu vai atļauju. Katrā ziņā, ja ir runa par atļauju, var nebūt intereses celt prasību atcelt tiesību aktu, ja un ciktāl attiecīgā persona ar savu prasību vairs nevar iegūt nekādas priekšrocības.

52 — Šajā ziņā 2009. gada 23. aprīļa spriedums lietā C-362/06 P *Sahlstedt* u.c./Komisija (Krājums, I-2903. lpp., 22. un 23. punkts).

b) Par individuālo ietekmi uz apelācijas sūdzības iesniedzējiem

85. Pilnīgi neatkarīgi no jautājuma, vai apstrīdētā regula dažus apelācijas sūdzības iesniedzējus skar *tieši* un uz cik daudziem tas eventuāli attiecas, lai, balstoties uz LESD 263. panta ceturtnās daļas otro variantu, varētu celt pieņemamu prasību atcelt tiesību aktu, tiem turklāt jābūt tādiem, kurus šī regula skar arī *individuāli*.

86. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kas izriet no sprieduma lietā *Plaumann*, fizisku vai juridisku personu var uzskatīt par tādu, kuru Savienības iestādes akts skar individuāli, ja šis akts tieši ietekmē šo personu dažu tās specifisko īpašību dēļ vai kādas faktiskas situācijas dēļ, kura to raksturo attiecībā pret jebkuru citu personu un tādēļ individuāli izceļ līdzīgi akta adresātam⁵³.

87. Regulai Nr. 1007/2009 nav šādas ietekmes nedz uz *Inuit Tapiriit Kanatami*, nedz uz tās līdzprasiņiem. Kā pamatoti ir uzsvērusi Vispārējā tiesa⁵⁴, apstrīdētajā regulā noteiktais aizliegums laist tirgū izstrādājumus no roņiem ir formulēts vispārīgi un bez izņēmuma var tikt piemērots visiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri ietilpst apstrīdētās regulas piemērošanas jomā. Apstrīdētā regula ir piemērojama objektīvi noteiktām situācijām un rada tiesiskas sekas attiecībā uz vispārīgi un abstrakti noteiktu personu kategoriju. Šī regula nevienu apelācijas sūdzības iesniedzēju individuāli neizceļ līdzīgi kāda lēmuma adresātam. Gluži pretēji, apstrīdētā regula apelācijas sūdzības iesniedzējus skar tāpat kā visus citus saimnieciskās darbības subjektus, kuri ražo vai laiž tirgū izstrādājumus no roņiem⁵⁵.

88. Apelācijas sūdzības iesniedzēji to neapstrīd, tomēr pauž viedokli, ka tie jāuzskata par personām, kuras apstrīdētā regula skar individuāli. Tie uzskata, ka ar Lisabonas līgumu esot pienācis laiks Tiesai atteikties no judikatūras lietā *Plaumann* attiecībā uz individuālo ietekmi.

89. Šis arguments ir jānoraida. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju viedoklim, Lisabonas līguma spēkā stāšanās tieši neprasa pārvērtēt Savienības tiesu judikatūru attiecībā uz individuālo ietekmi. Drīzāk fakts, ka (tiešas un) individuālas ietekmes pieņemamības nosacījums negrozītā veidā no EKL 230. panta ceturtnās daļas otrā variantā tika pārņemts tagadējās LESD 263. panta ceturtnās daļas otrajā variantā, liecina par judikatūras lietā *Plaumann* saglabāšanu.

90. Proti, pēc intensīvas kopējo problēmu apspriešanas Eiropas Konventā Līguma autors nolūkā stiprināt indivīda tiesību aizsardzību pret vispārpiemērojamiem Savienības tiesību aktiem ir izlēmis nevis reformēt individuālas ietekmes kritēriju, bet gan tā vietā LESD 263. panta ceturtnajā daļā ieviest pilnīgi jaunu trešo prasības iespēju – jau iepriekš⁵⁶ apspriesto fizisku un juridisku personu iespēju celt prasību par reglamentējošu aktu, kas viņas skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem⁵⁷.

91. Līdz ar to arī pirmā apelācijas pamata otrā daļa ir noraidāma.

53 — Spriedums lietā *Plaumann* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 238. lpp.), spriedums lietā *Piraiki-Patraiki* u.c./Komisija (minēts 45. zemsvītras piezīmē, 11. punkts), spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 36. punkts), spriedums lietā *Komisija/Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 45. punkts), 2005. gada 13. decembra spriedums lietā C-78/03 P *Komisija/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (Krājums, I-10737. lpp., 33. punkts), spriedums lietā *Komisija/Infront WM* (minēts 43. zemsvītras piezīmē, 70. punkts) un 2011. gada 9. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P *Comitato "Venezia vuole vivere"* u.c./Komisija (Krājums, I-4727. lpp., 52. punkts).

54 — Skat. pārsūdzētā rīkojuma 89. un 90. punktu.

55 — Šajā pašā nozīmē pastāvīgā judikatūra, skat., piemēram, spriedumu lietā *Plaumann*/Padome (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 238. lpp.), spriedumu lietā *Piraiki-Patraiki* u.c./Komisija (minēts 46. zemsvītras piezīmē, 14. punkts), 1985. gada 29. janvāra spriedumu lietā 147/83 *Binderer*/Komisija (*Recueil*, 257. lpp., 13. punkts), 1987. gada 24. februāra spriedumu lietā 26/86 *Deutz* un *Geldermann*/Padome (*Recueil*, 941. lpp., 8. un 12. punkts), 1993. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-213/91 *Abertal* u.c./Komisija (*Recueil*, I-3177. lpp., 17., 19. un 20. punkts), 2001. gada 22. novembra spriedumu lietā C-451/98 *Antillean Rice Mills*/Padome (*Recueil*, I-8949. lpp., 51. punkts) un spriedumu lietā *Komisija/Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 43. un 46. punkts).

56 — Šajā ziņā skat. manus apsvērumus par pirmā apelācijas pamata pirmo daļu (iepriekš šo secinājumu 26.–62. punkts).

57 — Šajā ziņā skat. vēlreiz dokumentus CONV 636/03 (minēts 24. zemsvītras piezīmē, 17.–23. punkts) un CONV 734/03 (minēts 23. zemsvītras piezīmē, 20. un 21. lpp.).

3) Starpsecinājumi

92. Tādējādi kopumā pirmais apelācijas pamats ir jānoraida.

B – Otrais apelācijas pamats

93. Izvirzot otro apelācijas pamatu, apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pirmkārt, neesot pietiekami pamatojusi savu rīkojumu un, otrkārt, neesot ņēmusi vērā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasības.

1) Par pirmās instances rīkojuma pamatojumam izvirzītajām prasībām (otrā apelācijas pamata pirmā daļa)

94. Otrā apelācijas pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzēji izvirza iebildumu par, viņuprāt, nepietiekamu pārsūdzētā rīkojuma pamatojumu. Apgalvotais pamatojuma trūkums izpaužoties tādējādi, ka Vispārējā tiesa nepietiekami detalizēti esot izskatījusi *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju pirmajā instancē izvirzītos argumentus par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas⁵⁸ 47. pantu, kā arī par ECPAK⁵⁹ 6. un 13. pantu, turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji īpaši uzsver, ka ECPAK 6. un 13. pantu Vispārējā tiesa vispār neesot pieminējusi.

95. Taisnība, ka par pamatojuma trūkumu var runāt, ja Vispārējā tiesa savā pirmās instances nolēmumā nepietiekami izskata kāda lietas dalībnieka izvirzītos argumentus⁶⁰.

96. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pienākums norādīt pamatojumu Vispārējai tiesai neliek sniegt izsmelošu un detalizētu visas lietas dalībnieku sniegtās argumentācijas izklāstu un līdz ar to pamatojums var tikt netieši izteikts ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām zināt iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa nav pieņēmusi to argumentus, un ļauj Tiesai uzskatīt, ka tās rīcībā ir pietiekama informācija pārbaudes veikšanai⁶¹.

97. Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa ir izpildījusi šīs prasības.

98. *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju strīdīgie argumenti par pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā tie norāda, bija izklāstīti pirmajā instancē iesniegtās rakstveida atbildes uz Parlamenta un Padomes iebildumiem par nepieņemamību 53.–57. punktā. Nav strīda par to, ka Vispārējā tiesa šim jautājumam ir pievērsusies pārsūdzētā rīkojuma 51. punktā. Tā ir norādījusi, ka Savienības tiesas, arī ņemot vērā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu, nevar indivīdu tiesības celt prasības par regulām interpretēt tādējādi, ka tādējādi notiek atkāpe no Līgumā skaidri paredzētiem nosacījumiem.

58 — Eiropas Savienības Pamattiesību harta tika svinīgi proklamēta vispirms 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.) un pēc tam vēlreiz 2007. gada 12. decembrī Strasbūrā (OV C 303, 1. lpp.; OV 2010, C 83, 389. lpp.; OV 2012, C 326, 391. lpp.).

59 — Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija ("ECPAK", parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā).

60 — 1991. gada 1. oktobra spriedums lietā C-283/90 P *Vidrányi*/Komisija (*Recueil*, I-4339. lpp., 29. punkts), 2004. gada 9. decembra spriedums lietā C-123/03 P Komisija/*Greencore* (Krājums, I-11647. lpp., 40. un 41. punkts), 2010. gada 20. maija spriedums lietā C-583/08 P *Gogos*/Komisija (Krājums, I-4469. lpp., 29. punkts) un 2011. gada 20. janvāra spriedums lietā C-90/09 P *General Química* u.c./Komisija (Krājums, I-1. lpp., 59.–62. punkts), kā arī 2007. gada 25. oktobra spriedums lietā C-167/06 P *Komninou* u.c./Komisija (21.–28. punkts) un 2011. gada 5. maija spriedums lietā C-200/10 P *Evropaiki Dynamiki*/Komisija (33. un 43. punkts).

61 — 2008. gada 9. septembra spriedums apvienotajās lietās C-120/06 P un C-121/06 P *FIAMM* u.c./Padome un Komisija (Krājums, I-6513. lpp., 96. punkts), 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-440/07 P Komisija/*Schneider Electric* (Krājums, I-6413. lpp., 135. punkts) un 2011. gada 5. jūlija spriedums lietā C-263/09 P *Edwin/ITSB* (Krājums, I-5853. lpp., 64. punkts).

99. Šo atbildi var uzskatīt par pārāk lakonisku. Tomēr tas, cik detalizēti Vispārējai tiesai procesa noslēguma lēmumā ir jāizskata kāda lietas dalībnieka argumentācija, ir atkarīgs it īpaši no tā, cik pamatota ir šī argumentācija un cik liela nozīme tai ir salīdzinājumā ar attiecīgā lietas dalībnieka pārējo argumentāciju. Ņemot vērā, cik īsi un virspusēji bija pirmajā instancē sniegtie prasītāju apsvērumi par pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību⁶², Vispārējai tiesai diez vai var pārnest, ka tā pārsūdzētajā rīkojumā šo jautājumu nav vērtējusi pamatīgāk.

100. Vēl jo vairāk tas tā ir tādēļ, ka Vispārējā tiesa šajā jautājumā varēja balstīties uz Savienības tiesu pastāvīgo judikatūru⁶³. Vispārējās tiesas apsvērumi pārsūdzētā rīkojuma 51. punktā kopā ar atbilstošās judikatūras citātiem⁶⁴ ļauj pietiekami labi saskatīt iemeslus, kādēļ Vispārējā tiesa nav apstiprinājusi *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju argumentus par efektīvas tiesību aizsardzības prasībām.

101. Šajā ziņā neko nemaina apstākļi, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 51. punktā ir citējusi tikai Pamattiesību hartas 47. pantu, bet nav citējusi ECPAK 6. un 13. pantu. Tas tāpēc, ka Vispārējā tiesa attiecīgajā punktā ir *vispārīgi* izskatījusi prasītāju izvirzītos argumentus par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un šajā kontekstā Hartas 47. pantu ir minējusi tikai kā piemēru (“it īpaši”)⁶⁵.

102. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji vēl arī norāda, ka esot pretrunīgi, ka pārsūdzētā rīkojuma 51. punktā Vispārējā tiesa attiecībā uz individu iespēju celt tiešu prasību robežām norādot uz “Līgumā tieši paredzētiem” pieņemamības nosacījumiem, lai gan tai šie nosacījumi pirms tam ar grūtībām bija jāatvasina interpretācijas ceļā.

103. Tomēr arī šis arguments nav pārliecinošs. Pats par sevi saprotams, ka frāze “reglamentējošs akts” ir jāinterpretē. Tomēr tas nemaina faktu, ka interpretēšanas priekšmets ir LESD 263. panta ceturtajā daļā *skaidri* paredzēts pieņemamības nosacījums attiecībā uz fizisku un juridisku personu prasībām atcelt tiesību aktu.

104. Tātad kopumā Vispārējā tiesa savus apsvērumus jautājumā par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir izklāstījusi konsekventi un pietiekami skaidri. Apelācijas sūdzības iesniedzēju viedoklis pēc būtības var atšķirties no Vispārējās tiesas viedokļa. Tomēr šis apstākļi pats par sevi nevar padarīt pārsūdzēto rīkojumu par tādu, kuram trūkst pamatojuma⁶⁶, bet gan katrā ziņā par tādu, kuram ir būtiski trūkumi, kas tagad būs jāizvērtē otrā apelācijas pamata otrās daļas ietvaros.

2) Par apgalvoto pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību pārkāpumu (otrā apelācijas pamata otrā daļa)

105. Tā kā otrā apelācijas pamata pirmā daļa nav atbalstāma, turpinājumā jāizskata šā apelācijas pamata otrā daļa, kas izvirzīta pakārtoti. Apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata, ka LESD 263. panta ceturtais daļas interpretācija, uz kuras pamata Vispārējā tiesa pirmajā instancē celto prasību atzina par nepieņemamu, pārkāpj efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasības, kas kā “Savienības vispārējie tiesību principi” izriet no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta, kā arī par ECPAK 6. un 13. panta.

62 — Pirmajā instancē iesniegtajā rakstiskajā atbildē uz iebildumiem par nepieņemamību pamattiesību jautājums ir aplūkots piecos no 84 punktiem (attiecīgi vienā no 22 lappusēm), pirmās instances prasības pieteikumā tas vispār nav pieminēts.

63 — Šajā ziņā skat. tūlīt turpinājumā sekojošos apsvērumus par otrā apelācijas pamata otro daļu (šo secinājumu 105.–124. punkts).

64 — Pārsūdzētā rīkojuma 51. punktā tiek minēts spriedums lietā *Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 36. punkts) un Vispārējās tiesas 2007. gada 9. janvāra rīkojums lietā T-127/05 *Lootus Teine Osaiühing/Padome* (50. punkts).

65 — Vienīgi papildus jāpiemin, ka *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji pirmās instances procesuālā dokumenta attiecīgajā daļā paši vispār nav pieminējuši ECPAK 13. pantu. Līdz ar to tie diez vai var pārnest Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā šo tiesību normu.

66 — 2007. gada 7. jūnija spriedums lietā C-362/05 P *Wunenburger/Komisija* (Krājums, I-4333. lpp., 80. punkts) un spriedums lietā *Gogos/Komisija* (minēts 60. zemsvītras piezīmē, 35. punkts).

106. Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību Eiropas mērogā ir atzītas par vispārējo tiesību principu⁶⁷ un saskaņā ar Pamattiesību hartas 47. pantu tagad ir uzskatāmas par piederīgām Savienības pamattiesībām.

107. Neapšaubāmi, ka šīs pamattiesības neatkarīgi no tā, vai tās tiek balstītas uz Hartu vai uz Savienības vispārējiem tiesību principiem, pienācīgi jāievēro, interpretējot un piemērojot pieņemamības nosacījumus fizisku un juridisku personu prasībām atcelt tiesību aktu⁶⁸, turklāt visos trijos LESD 263. panta ceturtais daļas variantos.

108. Tomēr Tiesa jau ir precizējusi, ka tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību *neprasa* paplašināt fizisku un juridisku personu iespējas tieši apstrīdēt vispārpiemērojamus tiesību aktus. Proti, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju viedoklim, no šīm pamattiesībām nevar vienkārši atvasināt, ka fiziskām un juridiskām personām obligāti jābūt pieejamai iespējai Savienības tiesās tieši celt prasību par Eiropas Savienības legīslatīvajiem aktiem⁶⁹.

109. Ar Lisabonas līguma spēkā stāšanos 2009. gada 1. decembrī nav būtiski mainījušās pamattiesību prasības attiecībā uz šo jautājumu. Ar šo Līgumu tagad Pamattiesību harta ir pacelta saistošo Savienības primāro tiesību līmenī un ir noteikts, ka Hartai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem (LES 6. panta 1. punkta pirmā daļa). Tomēr tas nav grozījis Savienības mērogā atzīto pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību būtību. Tas it īpaši izriet no paskaidrojumiem⁷⁰, kas tika izstrādāti, lai sniegtu norādes šīs Hartas interpretācijai, un kas ir pienācīgi jāievēro kā Savienības tiesām, tā arī dalībvalstu tiesām (LES 6. panta 1. punkta trešā daļa saistībā ar Hartas 52. panta 7. punktu).

110. Tas pats izriet no vienveidīguma klauzulas, kas ir nostiprināta Hartas 52. panta 3. punkta pirmajā teikumā un ir jāievēro atbilstoši LES 6. panta 1. punkta trešajai daļai, interpretējot un piemērojot pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību. Saskaņā ar šo klauzulu Hartā minētajām pamattiesībām, kas atbilst ECPAK pamattiesībām, ir tāda pati nozīme un piemērojamība, kāda tām ir piešķirta ECPAK. Tādēļ kontekstā ar Savienības pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību ir jāievēro ECPAK 6. un 13. pants, uz kuriem balstās Pamattiesību hartas 47. pants⁷¹. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju viedoklim, šīs abas ECPAK minētās pamattiesības pašreizējā Eiropas Cilvēktiesību tiesas sniegtās interpretācijas stadijā neparedz, ka indivīdiem ir obligāti jāpiešķir iespējas celt tiešas prasības par legīslatīvajiem aktiem⁷².

67 — 1986. gada 15. maija spriedums lietā 222/84 *Johnston (Recueil, 1651. lpp., 18. punkts)*, spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores/Padome* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 39. punkts), spriedums lietā *Komisija/Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 29. punkts), 2007. gada 13. marta spriedums lietā C-432/05 *Unibet* (Krājums, I-2271. lpp., 37. punkts), 2008. gada 3. septembra spriedums apvienotajās lietās C-402/05 P un C-415/05 P *Kadi* u.c./Padome un Komisija (Krājums, I-6351. lpp., 335. punkts) un 2010. gada 22. decembra spriedums lietā C-279/09 *DEB* (Krājums, I-13849. lpp., 29. punkts).

68 — Spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores/Padome* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 44. punkts) un spriedums lietā *Komisija/Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 30. punkts).

69 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Unión de Pequeños Agricultores/Padome* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 37.–40. punkts) un spriedumu lietā *Komisija/Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 29. un 30. punkts).

70 — Šajos paskaidrojumos (OV 2007, C 303, 17. lpp. [29. un 30. lpp.]) attiecībā uz Hartas 47. pantu ir teikts: “[...] Šā precedenta iekļaušana Hartā nenozīmē, ka būtu paredzēts mainīt pārsūdzības tiesību sistēmu, kas noteikta Līgumos, un jo īpaši noteikumus par tiešo prasību pieņemšanu izskatīšanai Eiropas Savienības Tiesā. Eiropas Konventa ir izskatījis Savienības pārsūdzības tiesību sistēmu, tostarp pieņemamības noteikumus, un uzskata, ka tie ar nelieliem grozījumiem ir iekļauti [LESD 251.–281. pantā] un jo īpaši [LESD 263. panta ceturtajā daļā]. [...]”

71 — Paskaidrojumos attiecībā uz Hartu (minēti iepriekš 70. zemsvītras piezīmē) skaidri izpaužas ciešā radniecība starp Hartas 47. pantu, no vienas puses, kā arī ECPAK 6. un 13. pantu, no otras puses. Arī Tiesas judikatūra, kurā tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tika atzītas par vispārēju principu, lielā mērā balstās uz abām ECPAK normām (šajā ziņā skat. iepriekš 67. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus).

72 — Arī paši apelācijas sūdzības iesniedzēji nav minējuši nevienu atbilstošu Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu, un, atbildot uz jautājumu, tiem bija jāatzīst, ka tie nezina nevienu šādu spriedumu.

111. Protams, saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punkta otro teikumu ir iespējams Savienības tiesībās piemērot plašākus standartus par tiem, kas noteikti ECPAK. Tomēr šajā ziņā ir pienācīgi jāņem vērā Līguma likumdevēja griba, kurš, kā jau iepriekš minēts⁷³, pēc detalizētas jautājuma apspriešanas Eiropas Konventā galu galā ir noraidījis fizisku un juridisku personu iespēju celt tiešas prasības par leģislatīviem aktiem paplašināšanu.

112. Līguma likumdevējs turklāt ir precizējis, ka Hartas noteikumi nekādā ziņā nepaplašina Līgumos noteiktās Savienības kompetences (LES 6. panta 1. punkta otrā daļa). Ņemot vērā iepriekš minēto, Hartā minētās pamattiesības, konkrēti – Hartas 47. pantā minētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, nevar izmantot kā pamatu leģislatīvu aktu iekļaušanu reglamentējošu aktu kategorijā (LESD 263. panta ceturtais daļas trešais variants) vai prasību atvieglošanai attiecībā uz leģislatīvu aktu tiešu un individuālu ietekmi uz indivīdu (LESD 263. panta ceturtais daļas otrais variants). Tas tāpēc, ka šāda interpretācija nozīmētu Savienības kompetenču, precīzāk sakot, Savienības iestādes – Eiropas Savienības Tiesas – jurisdikcijas (LES 19. panta 1. punkta pirmais teikums), paplašināšanu, kas ir pretrunā LES 6. panta 1. punkta otrajai daļai.

113. Līdzīgu secinājumu var izdarīt, ņemot vērā Hartas 51. panta 2. punktu, kurš saskaņā ar LES 6. panta 1. punkta trešo daļu ir jāievēro, interpretējot un piemērojot Hartā paredzētās tiesības, brīvības un principus. Atbilstoši šim noteikumam ar Hartu Savienībai netiek noteiktas nekādas jaunas kompetences vai uzdevumi, nedz *grozītas kompetences un uzdevumi, kā tās noteiktas Līgumos*. To, kādu principiālu nozīmi dalībvalstis piešķir šim noteikumam, tās it īpaši ir parādījušas, skaidri atkārtojot tā formulējumu kopīgi pieņemtā deklarācijā par Līgumiem⁷⁴.

114. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Savienības tiesas nevarētu interpretācijas ietvaros attiecināt uz leģislatīviem aktiem LESD 263. panta ceturtais daļas trešajā variantā paredzētās fizisku un juridisku personu tiesības celt prasību. Lai to izdarītu, būtu jāveic Līgumu pārskatīšanas procedūra⁷⁵. Līdzīgi tas būtu gadījumā, ja saistībā ar leģislatīviem aktiem gribētu principiāli grozīt LESD 263. panta ceturtais daļas otrā variantā ietvaros izvirzītās prasības, ka aktam indivīds jāskar tieši un individuāli.

115. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju viedoklim, tomēr nav jāuztraucas par nepilnībām saistībā ar indivīdu rīcībā esošajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem attiecībā pret Eiropas Savienības leģislatīvajiem aktiem. Tas tāpēc, ka Līgumos noteiktā tiesību aizsardzības sistēma ir radījusi tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru pilnīgu kopumu, kas indivīdiem arī ārpus iespējas celt tiešu prasību par leģislatīviem aktiem piedāvā efektīvu tiesību aizsardzību *pakārtotu iebildumu* par prettiesiskumu veidā⁷⁶.

116. Kā turklāt liecina LES 19. panta 1. punkts, Līgumos noteiktā tiesību aizsardzības sistēma ir dibināta uz diviem pilāriem, no kuriem viens balstās uz Savienības tiesām, bet otrs – uz valsts tiesām⁷⁷.

73 — Šajā ziņā skat. šo secinājumu 39.–46. punktu.

74 — 1. deklarācijas, kas pievienota Lisabonas līguma, kas parakstīts 2007. gada 13. decembrī, pieņemušās starpvaldību konferences nobeiguma aktam, otrā rindkopa (OV 2007, C 306, 249. lpp.; OV 2008, C 115, 337. lpp.; OV 2010, C 83, 339. lpp.; OV 2012, C 326, 339. lpp.).

75 — Šajā ziņā spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 45. punkts), kā arī 2007. gada 27. februāra spriedumi lietā C-354/04 P *Gestoras Pro Amnistía* u.c./Padome (Krājums, I-1579. lpp., 50. punkta pēdējais teikums) un lietā C-355/04 P *Segi* u.c./Padome (Krājums, I-1657. lpp., 50. punkta pēdējais teikums).

76 — Šajā ziņā spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 40. punkts), spriedums lietā Komisija/*Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 30. punkts), 2004. gada 30. marta spriedums lietā C-167/02 P *Rothley* u.c./Parlaments (*Recueil*, I-3149. lpp., 46. punkts) un 2005. gada 6. decembra spriedums lietā C-461/03 *Gaston Schul Douane-expéditeur* (Krājums, I-10513. lpp., 22. punkts).

77 — Šajā ziņā 2011. gada 8. marta atzinums 1/09 (Krājums, I-1137. lpp., 66. punkts); skat. turklāt 1991. gada 21. februāra spriedumu apvienotajās lietās C-143/88 un C-92/89 *Zuckerfabrik Süderdithmarschen* u.c. (*Recueil*, I-415. lpp., 16. punkts) un 1995. gada 9. novembra spriedumu lietā C-465/93 *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft* u.c. (*Recueil*, I-3761. lpp., 20. punkts), kā arī nupat 76. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

117. Ciktāl attiecīgais Savienības tiesību akts ir jāizpilda Savienības struktūrām, tā likumību Savienības tiesas var netieši kontrolēt atbilstoši LESD 277. pantam, izskatot prasību atcelt attiecīgo transponēšanas aktu. Turpretim, ja attiecīgais Savienības tiesību akts, kā tas bieži notiek, ir jātransponē valsts iestādēm, tad tā likumību Tiesa var pārbaudīt prejudiciāla nolēmuma procedūrā saskaņā ar LES 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu saistībā ar LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu⁷⁸, iespējams, ka šāds lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu pat ir jāiesniedz⁷⁹.

118. Protams, dažkārt tiek izvirzīts iebildums, ka netiešs legīslatīva akta likumības izvērtējums vien nevarot adekvāti aizstāt ieinteresētā indivīda iespējas tieši apstrīdēt attiecīgo aktu neesamību. Indivīds it īpaši nedrīkstētu nonākt situācijā, kurā viņš ir spiests pārkāpt tieši piemērojamu Savienības tiesību prasību vai aizliegumu tikai tāpēc, lai provocētu kompetento iestādi izdot izpildes aktu, kuru viņš pēc tam var apstrīdēt tiesā⁸⁰.

119. Patiešām, ņemot vērā Savienības pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, būtu aplami, ja fiziskai vai juridiskai personai vispirms būtu jārikojas prettiesiski un jāpakļauj sevi, iespējams, draudošam sodam tikai tāpēc, lai varētu vērsties kompetentajā tiesā, pārbaudītu attiecīgo Savienības tiesību aktu⁸¹. Tomēr Eiropas Līgumu sistēmā saistībā ar Savienības legīslatīviem aktiem *nav* jābaidās no šādas situācijas.

120. Parastā situācijā, kā, piemēram, šajā lietā aplūkojamā aizlieguma laist tirgū izstrādājumus no reģioniem gadījumā, no Savienības legīslatīva akta izrietošas tieši piemērojamas prasības vai aizlieguma ievērošanas kontrole būs valsts iestāžu kompetencē. Šādā gadījumā indivīds var vērsties kompetentajā iestādē, izskatāmajā lietā, piemēram, kompetentajā valsts importa vai muitas dienestā, un lūgt iestādi izsniegt apstiprinājumu, ka attiecīgā prasība vai aizliegums viņam nav piemērojams⁸². Ar efektīvu tiesību aizsardzību saistītu iemeslu dēļ jābūt iespējai lūgt valsts tiesas pārbaudīt valsts iestādes pieņemto lēmumu par atteikumu, savukārt valsts tiesas jautājumu par attiecīgā Savienības tiesību akta spēkā esamību var iesniegt Tiesai ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, iespējams, ka valsts tiesām tas pat ir jādara⁸³.

78 — Spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 40. punkts), spriedums lietā Komisija/*Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 30. punkts), 2010. gada 29. jūnija spriedums lietā C-550/09 *E* un *F* (Krājums, I-6213, 45. punkts) un 2012. gada 27. novembra spriedums lietā C-370/12 *Pringle* (39. punkts).

79 — Pienākums uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus ir ne tikai pēdējās instances tiesām, bet arī judikatūras lietā *Foto-Frost* minēto nosacījumu gadījumā (skat. turklāt. 1987. gada 22. oktobra spriedumu lietā 314/85 *Foto-Frost*, *Recueil*, 4199. lpp., 12.–19. punkts, un spriedumu lietā *Gaston Schul Douane-expéditeur*, minēts 76. zemsvītras piezīmē, 22. punkts) arī tiesām, kuras nolēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vēl var pārsūdzēt.

80 — Piemēram, ģenerālvokāts Džeikobss [*Jacobs*] savos 2002. gada 21. marta secinājumos lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (minēta 3. zemsvītras piezīmē, 43. un 102. punkts).

81 — To atzīst gan Tiesa savā judikatūrā (spriedums lietā *Unibet*, minēts 67. zemsvītras piezīmē, 64. punkts), gan Eiropas Konvents (skat. iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētos dokumentus).

82 — Uz šo iespēju ir norādīts jau spriedumā lietā Komisija/*Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 35. punkts).

83 — Spriedums lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 40. punkts) un spriedums lietā Komisija/*Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 30. punkts); par valsts tiesu pienākumu šādā situācijā iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu skat. iepriekš 79. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru lietā *Foto-Frost*.

121. Vispārīgi dalībvalstīm jānodrošina tiesību aizsardzības līdzekļi, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības⁸⁴. Kopš Lisabonas līguma spēkā stāšanās šis pienākums ir skaidri noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā. It īpaši šā pienākuma sekas ir tādas, ka pieņemamības nosacījumus prasībām, kas tiek celtas valsts tiesās, arī iespējamām preventīvām prasībām par fakta atzišanu vai prasībām par aizliegumu, nedrīkst piemērot pārmērīgi ierobežojoši⁸⁵.

122. Ja kontrole, kā tiek ievērota no Savienības tiesībām izrietoša prasība vai aizliegums, kas ir tieši piemērojams, izņēmuma kārtā ietilpst Savienības iestādes vai struktūras kompetences jomā, šādā gadījumā indivīds var vērsties šajā struktūrā un lūgt tai izsniegt apstiprinājumu, ka attiecīgā prasība vai aizliegums viņam nav piemērojama. Saskaņā ar labas pārvaldības principu attiecīgajai struktūrai būtu jāpieņem lēmums par šo iesniegumu⁸⁶. Ar efektīvu tiesību aizsardzību saistītu iemeslu dēļ attiecīgās struktūras pieņemts lēmums par atteikumu būtu uzskatāms par lēmumu LESD 288. panta ceturtais daļas izpratnē, kuru lēmuma adresāts saskaņā ar LESD 263. panta ceturtais daļas pirmo variantu varētu apstrīdēt, ceļot prasību atcelt šo lēmumu, turklāt šādas prasības ietvaros, atsaucoties uz LESD 277. pantu, viņš varētu netieši celt iebildumu par lēmuma pamatā esoša Savienības leģislatīva akta prettiesiskumu.

123. Steidzamos gadījumos gan Savienības tiesās (LESD 278. pants un LESD 279. pants), gan valsts tiesās⁸⁷ ir iespējams noteikt pagaidu noregulējumu. Uz to tiesas sēdē Tiesā pamatoti ir norādījusi Padome.

124. Tādējādi kopumā apelācijas sūdzības iesniedzēju argumenti par efektīvas tiesību aizsardzības prasībām ir jānoraida.

3) Starpsecinājumi

125. Līdz ar to otrais apelācijas pamats kopumā nav pamatots.

C – Trešais apelācijas pamats

126. Trešajā apelācijas pamatā tiek izvirzīts iebildums par pierādījumu sagrozišanu. Apelācijas sūdzības iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka tā esot “klūdaini atspoguļojusi un izkropļojusi” argumentus, kurus viņi izvirzīja pirmajā instancē.

84 — Attiecībā uz piemēriem no dalībvalstu tiesu prakses skat. 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-344/04 *IATA un ELFAA* (Krājums, I-403. lpp., 19. punkts) un 2010. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-58/08 *Vodafone* u.c. (Krājums, I-4999. lpp., 29. punkts), 2010. gada 9. novembra spriedums apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 *Schecke un Eifert* (Krājums, I-11063. lpp., 28. punkts); līdzīgi, lai arī saistībā ar direktīvām un to transponēšanu valsts tiesību sistēmā, 2002. gada 10. decembra spriedums lietā C-491/01 *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco (Recueil)*, I-11453. lpp., 24. punkts), 2005. gada 6. decembra spriedums apvienotajās lietās C-453/03, C-11/04, C-12/04 un C-194/04 *ABNA* u.c. (Krājums, I-10423. lpp., 19., 25. un 34. punkts), 2010. gada 8. jūlija spriedums lietā C-343/09 *Afton Chemical* (Krājums, I-7027. lpp., 8. punkts) un 2011. gada 21. decembra spriedums lietā C-366/10 *Air Transport Association of America* u.c. (Krājums, I-13755. lpp., 43. punkts).

85 — Spriedums lietā *Unibet* (minēts 66. zemsvītras piezīmē, it īpaši 38.–44. punkts); skat. arī spriedumu lietā *Unión de Pequeños Agricultores* /Padome (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 42. punkts) un spriedumu lietā *Komisija/Jégo-Quéré* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 32. punkts).

86 — Skat. Pamattiesību hartas 41. panta 1. un 4. punktu papildus – LESD 24. panta ceturto daļu.

87 — Spriedums apvienotajās lietās *Zuckerfabrik Süderdithmarschen* u.c. (17., 20. un 23.–33. punkts) un spriedums lietā *Atlanta Fruchthandelsengesellschaft* u.c. (24., 25. un 32.–51. punkts), abi minēti 77. zemsvītras piezīmē.

127. Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji uzskata, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 47. punktā esot nepamatoti norādījusi, ka viņi esot pauduši viedokli, atbilstoši kuram leģislatīvu aktu un reglamentējošu aktu nošķiršana nozīmējot, ka “tiesību akta” jēdziens abos pirmajos LESD 263. panta ceturtās daļas variantos esot jāinterpretē kā “leģislatīvs akts”⁸⁸. Šādā veidā Vispārējā tiesa esot sajaukusi prasītāju izvirzītos argumentus ar Parlamenta un Padomes izvirzītiem argumentiem.

128. Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēji iebilst, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 48. punktā esot norādījusi, ka viņi it kā esot izteikuši viedokli, atbilstoši kuram dalībvalstis esot gribējušas LESD 263. panta ceturtās daļas pēdējā varianta piemērošanas jomu attiecināt tikai uz deleģētiem aktiem LESD 290. panta izpratnē.

1) Pieņemamība

129. Tiesvedībā iesaistītās Savienības iestādes apstrīd jau pašu šā apelācijas pamata pieņemamību, vienkārši norādot, ka tas neskarot pierādījumus, kas varētu tikt sagrozīti, bet tikai juridiskus argumentus.

130. Šis iebildums ir nepamatots. Tiesas kā apelācijas instances kompetencē ietilpst ne vien pārbaudīt pirmās instances nolēmumus, vai Vispārējā tiesa nav sagrozījusi faktus vai pierādījumus, bet arī to, vai tā nav sagrozījusi lietas dalībnieku izvirzītos argumentus⁸⁹.

131. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēji pietiekami precīzi norāda, kurā pārsūdzētā rīkojuma daļā viņi saredz apgalvoto [argumentu] sagrozīšanu un kā šī sagrozīšana izpaužas.

132. Līdz ar to trešais apelācijas pamats ir pieņemams.

2) Pamatotība

133. Par sākumpunktu šā apelācijas pamata pamatotības izvērtējumam var izmantot pastāvīgo judikatūru attiecībā uz pierādījumu sagrozīšanu. Saskaņā ar šo judikatūru pierādījumu sagrozīšana ir notikusi tikai tad, ja, neprasot iesniegt jaunus pierādījumus, jau iesniegto pierādījumu vērtējums ir acīmredzami kļūdainš⁹⁰.

134. Ja to attiecina uz lietas dalībnieka argumentiem, kas tika izvirzīti pirmajā instancē, tad izdarīt pieņemumu par to sagrozīšanu var tikai tad, ja Vispārējā tiesa lietas dalībnieka argumentus ir acīmredzami nepareizi interpretējusi vai atspoguļojusi, grozot to jēgu⁹¹. Turpinājumā es izvērtēšu, vai tas tā ir noticis pārsūdzētā rīkojuma 47. un 48. punktā, par kuriem ir celti iebildumi.

88 — Procesa valodā: “*that the distinction between legislative and regulatory acts [...] consists of adding the qualifier ‘legislative’ to the word ‘act’ with reference to the first two possibilities covered by the fourth paragraph of Article 263 TFEU*”.

89 — 2010. gada 1. jūlija spriedums lietā C-407/08 P *Knauf Gips*/Komisija (Krājums, I-6375. lpp., 30. un 31. punkts); līdzīgi spriedums lietā Komisija/*Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum* (minēts 53. zemsvitras piezīmē, 44.–50. punkts) un 2007. gada 29. novembra spriedums lietā C-176/06 P *Stadtwerke Schwäbisch Hall* u.c./Komisija (25. punkts).

90 — 2007. gada 18. janvāra spriedums lietā C-229/05 P *PKK* un *KNK*/Padome (Krājums, I-439. lpp., 37. punkts), 2007. gada 22. novembra spriedums lietā C-260/05 P *Sniace*/Komisija (Krājums, I-10005. lpp., 37. punkts) un 2010. gada 17. jūnija spriedums lietā C-413/08 P *Lafarge*/Komisija (Krājums, I-5361. lpp., 17. punkts).

91 — Skat. manus 2011. gada 14. aprīļa secinājumus lietā C-109/10 P *Solvay*/Komisija (2011. gada 25. oktobra spriedums, Krājums, I-10329. lpp., 94. punkts) un lietā C-110/10 P *Solvay*/Komisija (2011. gada 25. oktobra spriedums, Krājums, I-10439. lpp., 126. un 131. punkts).

a) Par pārsūdzētā rīkojuma 47. punktu

135. Pārsūdzētā rīkojuma 47. punkta pamatā ir lietas dalībnieku starpā diskutēts strīdus jautājums, vai kāds no LESD 263. panta ceturtās daļas variantiem var ļaut fiziskām un juridiskām personām celt prasību par leģislatīvu aktu. Parlaments un Padome pirmās instances tiesvedībā pauda viedokli, ka šādas prasības gan neesot pieņemamas saskaņā ar LESD 263. panta ceturtās daļas trešo variantu, bet tās varētu būt pieņemamas saskaņā ar šā noteikuma pirmo un otro variantu⁹². Atbildot uz to, *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji šīm abām iestādēm pārmet, ka “tiesību akta” jēdzienu LESD 263. panta ceturtās daļas pirmajā un otrajā variantā tās interpretē kā “leģislatīvs akts”⁹³.

136. Šis *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju sniegtais Parlamenta un Padomes argumentu izklāstījums ir tas, ko Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 47. punktā nosauc par “prasītāju argumentu”. Tātad Vispārējā tiesa attiecīgajā rīkojuma daļā neizdara pieņemumu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji “tiesību akta” jēdzienu paši interpretē kā “leģislatīvu aktu”, bet gan tikai izskata jautājumu, kādas sekas, pēc apelācijas sūdzības iesniedzēju domām, radīs Parlamenta un Padomes izvirzītie argumenti. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 47. punktā noraida tikai šo *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju sniegto pretējās puses argumentu interpretāciju.

137. Šādos apstākļos Vispārējai tiesai nevar pārnest, ka tā pārsūdzētā rīkojuma 47. punktā apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentus būtu acīmredzami nepareizi interpretējusi vai atspoguļojusi, grozot to jēgu. Gluži pretēji, paši apelācijas sūdzības iesniedzēji ir tie, kuri acīmredzami nepareizi interpretē attiecīgo pārsūdzētā rīkojuma daļu.

b) Par pārsūdzētā rīkojuma 48. punktu

138. Citāda situācija ir pārsūdzētā rīkojuma 48. punkta gadījumā, kurā Vispārējā tiesa norāda, ka, “pretēji prasītāju apgalvotajam”, dalībvalstu mērķis nebija ierobežot LESD 263. panta ceturtajā daļā ietvertā teikuma pēdējās daļas piemērojamību vienīgi ar deleģētiem aktiem LESD 290. panta izpratnē.

139. Tātad Vispārējā tiesa attiecīgajā rīkojuma daļā izdara pieņemumu, ka *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji pirmās instances tiesvedībā esot apgalvojuši, ka dalībvalstu mērķis bija ierobežot LESD 263. panta ceturtajā daļā ietvertā teikuma pēdējās daļas piemērojamību vienīgi ar deleģētiem aktiem LESD 290. panta izpratnē.

140. Ar šo formulējumu Vispārējā tiesa ir atspoguļojusi prasītāju pirmajā instancē izvirzītos argumentus, acīmredzami grozot to jēgu. Proti, istenībā *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāji nevienā tiesvedības brīdī nav apgalvojuši, ka dalībvalstu mērķis būtu bijis attiecināt LESD 263. panta ceturtajā daļā ietvertā teikuma pēdējo daļu tikai uz deleģētiem aktiem LESD 290. panta izpratnē. Turklāt šāda nostāja būtu diametrāli pretēja mērķim, kuru apelācijas sūdzības iesniedzēji ir izvirzījuši šajā tiesvedībā.

141. Gluži pretēji, apelācijas sūdzības iesniedzēji abās instancēs visu laiku ir pauduši viedokli, ka ja Lisabonas līguma *mērķis būtu* attiecināt LESD 263. panta ceturtās daļas piemērošanas jomu tikai uz neleģislatīviem aktiem, tam frāzes “reglamentējošs akts” vietā *būtu bijis jāizmanto* “deleģēta akta” jēdziens LESD 290. panta izpratnē⁹⁴.

92 — Skat. it īpaši Parlamenta iebildes par nepieņemamību 17. punktu un Padomes iebildes par nepieņemamību 15. punktu.

93 — Skat. it īpaši *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju pirmajā instancē iesniegtās rakstveida atbildes uz Parlamenta un Padomes iebildēm par nepieņemamību 30. punktu.

94 — Par pirmajā instancē izvirzītajiem *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju argumentiem skat. it īpaši viņu rakstveida atbildes uz Parlamenta un Padomes iebildēm par nepieņemamību 49. punktu; par to pēc būtības līdzīgi formulētajiem argumentiem apelācijas tiesvedībā skat. iepriekš šo secinājumu 53. punktu.

142. Tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 48. punktā ir sagrozījusi *Inuit Tapiriit Kanatami* un tās līdzprasītāju izvirzītos argumentus.

143. Protams, šāda argumentu sagrozīšana automātiski nenozīmē, ka Vispārējās tiesas pirmajā instancē pieņemtais nolēmums ir jāatceļ⁹⁵. Uz to pamatoti ir norādījis Parlaments.

144. It īpaši šajā lietā nešķiet lietderīgi atcelt pārsūdzēto rīkojumu, jo konkrētais kļūdainais prasītāju argumentu atspoguļojums nekādi neietekmēja Vispārējās tiesas nolēmumu. Gluži pretēji, līdzīgi kā visi lietas dalībnieki, Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka frāzei “reglamentējošs akts” ir plašāka nozīme nekā “deleģēta akta” jēdzienam LESD 290. panta izpratnē.

145. Tas it īpaši izpaužas pārsūdzētā rīkojuma 48. punktā, kurā Vispārējā tiesa, ņemot vērā LESD 263. panta ceturtajā daļā ietvertā teikuma pēdējo daļu, uzsver, “ka dalībvalstu mērķis nebija ierobežot šā noteikuma piemērojamību vienīgi ar deleģētajiem aktiem LESD 290. panta izpratnē, bet gan vispārīgāk – ar reglamentējošajiem aktiem”.

146. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzēju pret pārsūdzētā rīkojuma 48. punktu vērtais iebildums pēc būtības gan ir pareizs, bet galu galā neefektīvs (franču valodā – “inopérant”)⁹⁶.

3) Starpsecinājumi

147. Tādējādi kopumā arī apelācijas sūdzības trešais pamats nav pamatots.

D – Kopsavilkums

148. Tā kā neviens no apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem pamatiem nevar tikt apstiprināts, apelācijas sūdzība kopumā ir jānoraida.

V – Par tiesāšanās izdevumiem

149. Ja atbilstoši manam priekšlikumam izskatāmajā lietā apelācija tiek noraidīta, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem (Reglamenta 184. panta 2. punkts), turklāt precīza kārtība izriet no šī Reglamenta 137.–146. panta saistībā ar 184. panta 1. punktu⁹⁷.

150. No Reglamenta 138. panta 1. un 2. punkta saistībā ar 184. panta 1. punktu izriet, ka lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Ja spriedums ir nelabvēlīgs vairākiem lietas dalībniekiem, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumu sadali. Tā kā Parlaments un Padome ir prasījuši

95 — 2006. gada 1. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-442/03 P un C-471/03 P *P&O European Ferries (Vizcaya)* un *Diputación Foral de Vizcaya*/Komisija (Krājums, I-4845. lpp., 133. un 134. punkts) un 2007. gada 1. februāra spriedums lietā C-266/05 P *Sison*/Padome (Krājums, I-1233. lpp., 67.–72. punkts); tādā pašā nozīmē Vispārējās tiesas 2010. gada 9. septembra spriedums lietā T-17/08 P *Andreassen*/Komisija (76. punkts).

96 — Šajā ziņā 1992. gada 9. jūnija spriedums lietā C-30/91 P *Lestelle*/Komisija (*Recueil*, I-3755. lpp., 28. punkts), spriedums apvienotajās lietās *Kadi* u.c./Padome un Komisija (minēts 67. zemsvitras piezīmē, 233. punkts) un spriedums lietā *FIAMM* u.c./Padome un Komisija (minēts 61. zemsvitras piezīmē, 189. punkts).

97 — Saskaņā ar vispārējo principu, ka jauni procesuālie noteikumi tiek piemēroti visām tiesvedībām, kas ir uzsāktas to spēkā stāšanās brīdī (pastāvīgā judikatūra, skat. tikai 1981. gada 12. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 212/80 līdz 217/80 *Meridionale Industri Salumi* u.c., *Recueil*, 2735. lpp., 9. punkts), šajā lietā tiesāšanās izdevumi tiek noteikti atbilstoši 2012. gada 25. septembra Tiesas Reglamentam, kas ir stājies spēkā 2012. gada 1. novembrī (šajā pašā ziņā spriedums lietā C-441/11 P Komisija/*Verhuizingen Coppens*, 83.–85. punkts). Tomēr pēc būtības tas neatšķiras no 1991. gada 19. jūnija Tiesas Reglamenta 69. panta 2. punkta saistībā ar 118. pantu un 122. panta pirmo daļu.

piespriet apelācijas sūdzības iesniedzējiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējiem spriedums nav labvēlīgs, tiem jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Apelācijas sūdzības iesniedzējiem tiesāšanās izdevumi ir jāatlīdzina solidāri, jo apelācijas sūdzību tie ir iesnieguši kopā⁹⁸.

151. Atkāpjoties no iepriekš minētā, ir jālemj par Komisijas tiesāšanās izdevumiem. Šī iestāde, kura pirmās instances tiesvedībā bija iestājusies lietā Parlamenta un Padomes prasījumu atbalstam, arī apelācijas tiesvedībā sniedza savus rakstveida un mutvārdu apsvērumus. Tiesa šādam lietas dalībniekam saskaņā ar Reglamenta 184. panta 4. punkta otro teikumu var piespriet segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.

152. Kā izriet no pēdējā minētā noteikuma teksta (“var”), tas nekādā ziņā neizslēdz, ka attiecīgos gadījumos Tiesa lemj arī citādi un apelācijas sūdzības iesniedzējam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež segt tās personas tiesāšanās izdevumus, kura pirmajā instancē iestājusies lietā pretējās puses prasījumu atbalstam, ja šīs personas, kā izskatāmajā lietā – Komisijas, prasījumi apelācijas tiesvedībā ir apmierināti⁹⁹. Tomēr šajā gadījumā man šķiet lietderīgi ņemt vērā Reglamenta 184. panta 4. punkta otrajā teikumā noteikto kārtību. Tas tāpēc, ka šīs apelācijas tiesvedības mērķis bija precizēt principiālu jautājumu, kurš ievērojami pārsniedz konkrēta gadījuma robežas un ir būtiski svarīgs Komisijai kā iestādei. No šā aspekta katrā ziņā ir taisnīgi, ka Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

153. Visbeidzot, kas attiecas uz Nīderlandes Karalisti, kura pirmās instances tiesvedībā arī bija iestājusies lietā Parlamenta un Padomes prasījumu atbalstam, tai, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju lūgumam, nevar piespriet segt tiesāšanās izdevumus, jo tā nav piedalījusies apelācijas tiesvedībā (Reglamenta 184. panta 4. punkta pirmais teikums).

VI – Secinājumi

154. Pamatojoties uz iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, ierosinu Tiesai pieņemt šādu nolēmumu:

- 1) apelācijas sūdzību noraidīt;
- 2) Eiropas Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pati;
- 3) pārējos tiesāšanās izdevumus solidāri sedz apelācijas sūdzības iesniedzēji.

98 — 2010. gada 14. septembra spriedums lietā C-550/07 P *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija u.c. (Krājums, I-8301. lpp., 123. punkts); šajā pašā nozīmē 2001. gada 31. maija spriedums apvienotajās lietās C-122/99 P un C-125/99 P *D* un *Zviedrija*/Padome (*Recueil*, I-4319. lpp., 65. punkts). Šajā pēdējā minētajā gadījumā *D* un *Zviedrijas* Karaliste pat bija iesnieguši katrs savu apelācijas sūdzību, tomēr tiem tika piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus kā solidāriem atbildētājiem.

99 — Šajā ziņā, piemēram, 2012. gada 19. jūlija spriedums lietā C-337/09 P Padome/*Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group* (112. punkts); šajā lietā Padomei kā apelācijas sūdzības iesniedzējai, kuras prasījumi tika noraidīti, tika piespriests segt tostarp *Audace*, kura pirmajā instancē iestājās lietā pretējās puses prasījumu atbalstam un kuras prasījumi apelācijas tiesvedībā tika apmierināti, tiesāšanās izdevumus.